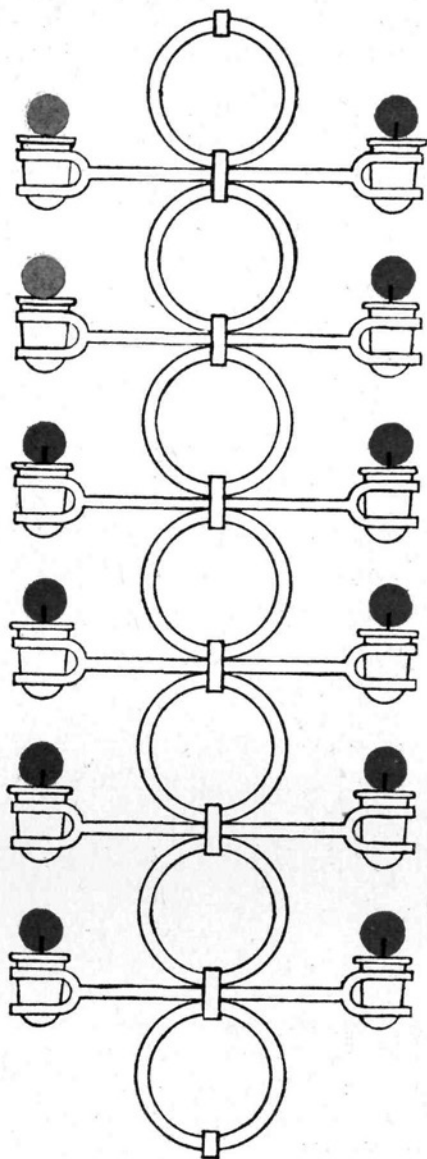

19 2 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Požanel) in upravnštvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 1. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine »Vigredi« in priloge, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravo »Vigredi«, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

V S E B I N A :

Krekova mati (Vinko Brumen). — Utihnili je pesem tod okoli (S. D.). — Žena in politika (M. Prebil). — Sestra Dragica (Tilka Lamprechtova). — Kaj je socialno vprašanje (R. Smersu). — Dekletova pomlad (Dr. Marg. Csaba - V. Lovšin). — Po trnju do cvetja (F. Majdič). — Dekliška KA. — Po ženskem svetu. — Iz naših krogov. — Žena v domu.

Slike za to številko je iz prijaznosti posodila Mohorjeva tiskarna v Celju.

DOBRE KNJIGE

Ob 50-letnem jubileju D. N. D. v Šmihelu pri Novem mestu. Bivše šmihelske gojenke so izdale za 50-letnico svoje šole, kjer so prejele vso življenjsko izobrazbo, lično knjižico, ki jo poklanjajo svojim učiteljicam in vzgojiteljicam v znak hvaležnega priznanja. Knjižica obsega 118 strani in vsebuje zgodovino reda D. N. D., prihod v Šmihel pri Nov. mestu, kroniko in delo odbora za bodočo sirotišnico. Bivše gojenke so namreč iz hvaležnosti do svojega vzgojnega doma sestavile poseben odbor, ki mu načelujejo odlične bivše učenke šmihelskega samostana. Ta si je nadel društvena pravila s posebnim namenom, da pozida s prispevki blagih dobrotnikov sirotišnico, ki bi jo izročile v last častitim sestram D. N. D. Pokroviteljica je Nj. V. kraljica mati. Knjižica se zelo prijetno čita in jo vsem Vigrednicam toplo priporočamo v nakup. Cena Din 22.—. Dobi se v Šmihelu, iz prijaznosti pa tudi v upravi »Vigredik«.

Edvard Gregorin: *Kralj z neba*. Sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja. Z branjem besede božje, pesmi psalmistov in blagovesti, ki se oznanja v imenu Gospodovem. Pisano na podlagi evangelija in tistega časa. — V zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena broš. izvodu samo Din 15.—.

I: znamenje (uvod): Marija; II: Preroki; III: Jasli; IV: Zvezda; V: Kadilo; VI: Otroci; VII: (sklep): Tempelj.

Zgodi se: I: znamenje: Pri Devici Mariji v galilejskem mestu; II: V prestolni sobi pri kralju Herodu; III: Na betlehemskih pašnikih; IV: V prestolni sobi pri kralju Herodu; V: Na kraju Kristusovega rojstva; VI: V prestolni sobi pri kralju Herodu; VII: Sredi učiteljev v templju.

V zgodbi so: Angel oznanjenja: Gabriel. Jezusova mati: Devica Marija. Sin Najvišjega: Jezus. Jožef, sin Davidov. Stari pastir in njegov vnuk Daniel. Stražarja

VIGRED

Ž E N S K I • L I S T

LETO XV.

LJUBLJANA, 1. FEBRUARJA 1937

ŠTEV. 2.

Vinko Brumen:

Krekova mati

Kadar častimo svoje velike može, le preradi pozabljam o na tiste tihe in skromne, največkrat kmečke žene, ki so nam te može dale — na njihove matere. Stikamo za vsakim korakom in prisluškujemo vsaki besedici svojih velikih mož, ne znamo pa ceniti tiste nežne skrbi in vzgoje, vodstva in molitve mater, ki so pripravljale delo naših mož, pa ga tudi spremljale ter mu izprosile blagoslov in uspeh.

Delo je dolžnost vsakega človeka. Toda marsikomu, ki se je proslavil z uspehi svojega truda, bi mogli reči: »... delo samo je dolgočasno, je pust o, kajne? Delu je treba tudi nekega višjega vblaženja, sicer človeka otopi; zraven mu je pa tudi treba uspeha, in ta uspeh ni v rokah človekovih, marveč v rokah tistega gospodarja, ki je ustvaril človeka za delo, in za kazen za greh primešal njegovemu delu — trpkosti in težave. Delu je treba blagoslova. Za delo ste skrbeli Vi: potili ste se in se trudili od zore do mraka..., noč in dan. Bog pa je poskrbel, da Vas delo ne potare in da ne ostane brez uspeha. Dal Vam je angela, ki Vam je s svojo molitvijo mečil trud in Vam preganjal mrak s potnega čela, ki Vam je primolil božjega blagoslova. — Božji blagoslov se pa mora ohraniti z dobrimi deli. Ne samo zase, ne samo za svoje najbližje, marveč za družbo človeško, za svoje brate in sestre delati, mora biti delujočemu namen, da se osladi in pokaže v nekem višjem prazničnem sijaju. Tudi za to je poskrbel Vaš angel, ki je z vsem svojim srcem vnet za Vas in Vašo srečo; z žarki tega ognja je grel tudi zapuščene reveže, vdove in sirote. Često, ko ste Vi s pravim veseljem gledali, kako napreduje Vaše podjetje, ko ste polni poguma in upanja snovali načrte za bodočnost, niste vedeli, da je to delo angela, ki moli za Vas; niste slutili, da veje krog Vas tajni šepet Vašega angela rajskih peruti.« (Krek II, 161 sl.)

Ne zadostuje le delo, trud in napor, za uspeh je treba tudi blagoslova božjega. Tega pa izprosi delujočemu možu največkrat mati, sestra, žena, hčerka. Zlasti mati je tista, ki tiha in skromna, skrita v tišini, spremlja delo, poraze in uspehe svojih otrok, trpi in se raduje, moli in blagoslavlja — pravi angel svojih otrok.

Náš Janez Evangelist Krek je veliko delal, veliko trpel in v mnogem uspel. Mnogo je pač do teh uspehov pomogla tudi njegova mati, ki je v Selcih molila tudi zanj, z njim trpela in se radovala, zanj nalagala pri Bogu bogato doto dobrih del, za obresti te glavnice pa izprosila veliko blagoslova vsemu sinovemu delu.

Krek se je sam tega dobro zavedal, saj je o svojem angelu napisal pod naslovom »Mati« tudi naslednje: »V moji duši živi samo en izraz za mojega angela. Lice nagubano, razorano čelo; dvoje živih, črnih oči, s srebrom pretkani lasje — tak je obraz mojega angela. Iz oči mu sije ljubezen, močnejša kot smrt; iz srebrnega venca na glavi mi govori skrb, živa in čista; iz brazd na čelu in gub na licu pa berem dolgo in težko povest o delu in trudu in žrtvah... Vsaka brazdica, vsaka gubica je liki granitni spomenik srčnih bojov in zmag, nema priča o srcu, ki je izkrvavelo v požrtvovalni angelski službi. — In duša moja mi priigra k njemu mladega dečka, ki gleda sanjavo uprtih oči v daljino, kjer išče mejâ svoji bodočnosti. Brezskrben odhaja z doma; tresoča roka mu pa prekriža jasno čelo... Tak je moj angel (»Slovenec«, 22. aprila 1905).

Krekova mati je bila pravi angel svojim otrokom, angel, kakršni znajo biti pač samo matere. Poglejmo si nekoliko njeno življenje¹ in v njej se poklonimo vsej množici naših mater, ki tihe in skromne molijo in blagoslavljujejo, ko se mi, njihovi otroci, borimo za uspehe v življenju in — pozabljamo na matere!

*

Krekova mati Marija se je narodila 8. aprila 1843 »pri Ošterju« v Sodražici, kjer je pač bila nekoč gostilna, kakor priča hišno ime, vendar Marijin oče Janez Štupica ni nikoli izvrševal gostilničarske obrti, temveč se je pečal le s kmetijo. Štupičeva rodbina se je štela med premožnejše, bili so »polgruntarji«, kakor se je tedaj reklo. Zato je bil oče Janez Štupica nekaj časa župan v Sodražici.

Kot dekle je bila Krekova mati bolj majhne, a polne postave, nekoliko zagorelega obraza, brhka, nagle hoje, prijazna in zgovorna; rada je pela in se tudi zasukala, če je bilo treba. Tako je spoznal učitelj pri bližnjem Sv. Gregorju, Valentin Krek, ki je bil dobrih šest let starejši od nje, sicer pa precej visok, izredno močan, koščen mož gladko obritega, podolgačnega obraza. Bil je čisto preprost človek, nič gosposkega ni bilo na njem. Prijel je za vsako delo in je ljudem rad pomagal, ko je opravil šolo. Vršil je tudi organistovsko in cerkovniško službo.

K Sv. Gregorju je prišel leta 1863 za začasnega učitelja. Naslednje leto je postal stalen učitelj in je lahko začel misliti na to, da bi si ustanovil lastno družino. Za nevesto si je izbral hčerko tedanjega sodraškega župana — Marijo Štupica. Njen oče s to snubitvijo ni bil posebno zadovoljen, kajti učitelj je bil zelo slabo plačan, Štupičeva hiša pa se je štela

¹ Vire za ta sestavek bom navedel na koncu.

med premožnejše. Jezil se je in zatrjeval, da nobene hčere ne da takemu človeku, ki še svoje hiše nima.

Kljub temu pa sta bila učitelj Valentin Krek in Mica Štupica 2. februarja 1865 prvič oklicana in 20. februarja istega leta sta se tudi poročila. Ženinu je bilo tedaj 28, nevesti pa 21 let. Mati Krekova se je s tem prese-lila iz Sodražice k Sv. Gregorju, kjer sta z možem stanovala v šoli, ker nista imela lastne hiše, kakor je rad pogodrnjal oče Janez Štupica. Vendar si je Krekova mati znala pomagati. Pri sosеду Brinšku je vzela v najem njivo, kjer je toliko pridelala, da je mogla rediti prašiča. Zato pa je ho-dila k sosedovim pa tudi drugim bližnjim kmetom pomagat pri delu.

Dela je tako bilo kmalu zadosti in učiteljeva rodbina je bila s kra-jem in ljudmi prav zadovoljna. Sicer pa je Krekovim bolj trdo šlo, zlasti še, ko se je družina pomnožila. Saj se ji je 27. novembra 1865 rodil prvi otrok, sin, ki so ga hoteli krstiti na ime sv. Janeza Evangelista, sledili sta mu še pri Sv. Gregorju dve sestrnici, Zofka in Cilka. Očetova plača ni zadosto-vala in učiteljeva rodbina je živela prav skromno. Krekova mati je potožila neki sosedi, da je morala celo za kosilo kuhati koruzni močnik in mleko.

Zaradi tega je moral učitelj Valentin Krek iskati bolje plačanega me-sta in prosil je za Komendo pri Kamniku. Prestavljen pa je bil na koncu leta 1868 v Dolenjo vas pri Ribnici. Toda te službe niti nastopil ni, ker je že čez tri tedne dobil drugi dekret — za Komendo. Na sv. Treh kraljev dan 1869 je po popoldanski službi božji zaigral in zapel poslovilno pesem. Ves objokan in v solzah se je nato pred cerkvijo poslavljal od znancev in prijateljev. Težko je odhajal od Sv. Gregorja, kjer so ga ljudje zelo radi imeli in kjer se je tako udomačil, da je prevzel celo ribniško narečje, dasi je bil po rodu Gorenjec (iz Selc nad Škofjo Loko).

Če je celo Krekovemu očetu bilo slovo tako težko, ko je vendar kot tujec prišel k Sv. Gregorju in se je sedaj selil bliže svojemu domačemu kraju, je bilo gotovo še mnogo težje pri srcu materi, ki se je poslavljala od svo-jega rojstnega kraja in vseh svojih domačih. Saj je bila pri Sv. Gregorju skoraj čisto doma; lahko je obiskovala sorodnike v Sodražici, ti pa so mogli prihajati k njej. Poznala je skoraj vse ljudi, sedaj pa je morala oditi v čisto tuj in neznan kraj.

Sosed Brinšek je zapregel voli in je prepeljal učiteljevo pohištvo v Komendo, kjer je Valentin Krek takoj nastopil službo. Ker še ni bilo šol-skega poslopja, je učil v največji sobi komendske graščine, stanovali pa so Krekovi v župnišču. Dela je imel Krekov oče dovolj, saj je n. pr. leta 1869 obiskovalo njegovo šolo ob delavnikih 174 in ob nedeljah 124 otrok, leta 1870 pa ob delavnikih 190 in ob nedeljah 120 učencev. Takrat so namreč otroci hodili najprej v vsakdanjo šolo, ko pa so to dovršili, so še nekaj let obiskovali ponavljalno šolo ob nedeljah. V to šolo so prihajali tudi taki otroci, ki iz kateregakoli razloga vsakdanje šole niti niso obisko-vali in so se šele tu učili branja, pisanja in najpreprostejšega računanja. Delo učiteljevo ni bilo lahko, a Valentin Krek je tudi tu bil obenem orga-nist in cerkovnik.

Mati Marija je oskrbovala gospodinjstvo. Delati je morala skoraj čudeže, da se je družina pretolkla. Kajti očetova plača nikakor ni zadostovala za osem ljudi. V Komendi je namreč Krekova družina narastla za dva mala člana, dobili so še sinčka Alojzija in hčerkico Amalijo. Razen tega je Valentin Krek skrbel tudi za svojega starega očeta. Ponovno je prosil za večjo plačo, a mu niso takoj ugodili. Šele 1873 so učiteljske plače zvišali in učitelj Valentin je dobival od oktobra 1873 dalje letno plačo 500 gld. Morda bi mati lahko sedaj malo bolj prosto zadihala, ko se ne bi vselila v hišo nova skrb. Oče Valentin je namreč obolel.

Prva leta svojega bivanja v Komendi je Krekova rodbina stanovala v župnišču in je smela uporabljati tudi vrt pred njim. Zaradi uporabe tega vrta je bržkone nastal nesporazum z župnikom, kar je bilo učitelju zelo neprijetno, zlasti še, ker je bil tudi organist in cerkovnik. Zato se je tudi leta 1872, ko so sezidali novo šolsko poslopje, takoj preselil iz župnišča v novo šolo. To stanovanje pa še ni bilo zadosti suho. Sam je pisal v prošnji za denarno pomoč, da je njegovo stanovanje »tako vlažno in nezdravo, da kak član rodbine neprestano boleha.« Ni čudno, saj pravijo, da je nova hiša prvo leto za sovražnika, drugo leto za prijatelja in šele tretje leto za lastnika samega. Materi Mariji je legla na srce nova skrb, bala se je, da bo smrt iztrgala njej moža, otrokom pa očeta.

Valentinova belezen je napredovala in zdravniki so mu svetovali, naj obišče kako kopališče. Toda kako naj bi to storil učitelj, čigar družina je z njegovimi dohodki že itak težko izhajala! Zato je Krekov oče prosil za premestitev v Toplice, ker je še gojil sladko nado, da se mu tam povrne zdravje. Šolska oblast je njegovi prošnji ugodila in 4. novembra 1874 je pozval okrajni šolski svet Valentina Kreka, naj odide na novo službeno mesto. Pa je bilo že prepozno. Njegovo zdravstveno stanje se je bilo že tako poslabšalo, da je moral 10. novembra 1874 prenehati s poučevanjem. Čez tri dni je vložil prošnjo za začasno upokojitev in za dodelitev pomožnega učitelja, dokler ne ozdravi. S koncem januarja 1875 je bil začasno vpokojen; kot pokojnino je dobival le tretjino svoje plače. Tudi to je pač najbolj zadelo mater, ki je morala oskrbeti bolnega moža in pet otrok, dohodki pa so se zmanjšali za tretjino.

Pa prišlo je najhujše. Kajti očeta Valentina ni prisilila v začasen pokoj le njegova bolehavost, temveč neke vrste goba, ki se mu je napravila na vratu za ušesom. Z njo se ni napotil h kakemu zdravniku, temveč k nekemu čevljarju v Kamniku, ki je slovel kot zdravnik in mu je zdravljenje neslo več, nego izvrševanje njegove čevlarske obrti. Ta možakar je tudi Valentinu Kreku gobo po svoje »operiral«. Rana je močno krvavela in se je pričela tako gnojiti, da je moral učitelj takoj v posteljo; pričakovali so smrti zaradi zastrupitve krvi. Najhujše je v resnici prišlo in 4. marca 1875 popoldne se je učitelj Valentin Krek preselil iz začasnega pokoja v večni mir. Mati Marija je postala po desetih letih zakona vdova s petimi sirotami, izmed katerih je bilo Janezu 9 let, najmlajša hčerka pa je bila stara šele 20 mesecev. Za 4 mesece pa je prijoval na svet še šesti otrok — sinček Ignac.

(Dalje prihodnjič.)

S. D.:

Utihnila je pesem tod okoli

V drugem nadstropju je kapelica; nekdanj je bila viteška dvorana. Svete slike so nadomestile vsakdanji okras. Na glavnem oltarju stoji Marija z Jezuškom ob sebi, ki zre z ljubeznivim nasmeškom po kapelici. Ob Mariji dehte lilije, bele in čudovito čiste. V klopeh pa kleče in sede kaznjenke. V belih, rdečih, modrih, zelenih in tudi v rumenih rutah so. Prišle so oddelek za oddelkom in posedle. Utrujeno stopa ona v beli, uporno gesto z glavo naredi ona v modri, otroško lahkomišljeno se ozre okrog ona v rdeči in ta v zeleni je še skoro otrok. Lilije dehte na oltarju; tu v klopeh pa sede bitja, zašla in uboga. Tam v brezdušnem svetu nekje se je zlomila in zvenela lilija in potem je umrla čast in pešala vera in potem je stala dekle sama, tako strašno sama na cesti in se pogrezala v greh. Nekega dne pa so se ji odprla kaznilniška vrata in zopet zaprla. Zdaj je tu med mnogimi. V rdeči ruti kakor druge, s svojo bolestjo v duši, s svojo žalostno povestjo zavoženega življenja. Zajokalo je v meni . . .:

Marija — Mati — za vse te uboge, izgubljene, prosim. Daj spoznanje, kesanje in dobre luči v njih duše! Tudi zanje je umrl Tvoj Sin! tudi zanje!

*

Julijsko popoldne. Sobota je. Mehko razpoloženje lega po dolinah. Sem od farne cerkve se čuje potrkavanje. Nedelja bo jutri. Nedelja v vasi, na polju, na planini. Kdor je ni doživel v vasi, ne bo doumel njenega čara.

Pokošene so širne ravni, požeta polja, zlatega klasja polna. Sence dreves legajo po dolinah. Oddaleč še čujem pastirčkovo pesem. — Tako mi je dobro, tako domače prijetno.

Pa obstane oko. Tam na požeti njivi se premika komaj vidno deset kaznjenk. Plevejo. Za njimi stoji sestra. Belo je oblečena, neutrudno stoji, gleda, morda moli in premišljuje. Minevajo dopoldnevi in popoldnevi; vsak dan znova prihaja z njimi vsa bela in drobna in gleda in misli. One, kaznjenke, pa plevejo danes, jutri bodo morda grabile, pojutranjem kaj drugega.

Sklonjene so nad delom. Bele rute bleste v popoldanskem soncu. Zdaj, zdaj obstane roka, obstane misel in pogled uide tja preko gora. Saj ni še dolgo, odkar je bila nedolžen otrok, dober in lep. In potem je prišel dan, ko je prvič okusila sladkost in prokletstvo greha. In ni bilo več mehkega, sobotnega razpoloženja, ne nedeljske radosti.

Zopet se zganejo roke. — Mehka je zemlja, srce človeško pa je včasih začuda trdo. Da bi bilo moje in tvoje, sestra, mehko in dobro in širom odprto v usmiljenju in sočutju do vseh ubogih, zašlih in padlih naših sester. — Tudi midve bi bile lahko tam doli na njivi med onimi v belih rutah, da naju ni čuvala milost Gospodova, da niso bile najine razmere vse lepše od njihovih.

Utihnila je pesem zvonov. V vrsti gredo po beli poti, tiho in utrujeno. Spet je minil dan. Za njimi pa sestra, bela in dobra. Tudi njej je minil dan v tihi žrtvi, za katero ve le Gospod. —

*

Sivo in pusto je viselo nebo. Vsak čas je znova zašumelo v kostanjih pred kaznilnico. Po cesti ob kaznilnici pa je zadrdral zdaj — zdaj auto in hitel neznano kam. Morda na Bled. Lepo je tam; bogati ljudje, ki si lahko privoščijo vsega, živijo tam lahkotno v brezdelju. Vsak dan prinese novosti, tisoč zanimivosti, ljubezni in življenjskih prijetnosti. Drugače je tu v kaznilnici. Dan dnevu enak. Tudi sončni so sivi in težki.

Vsak dan sedi v obokani pritlični sobi, včasih sama, včasih jih je več. Na nizkem stolčku sedi in lupi krumpir, čisti solato. Vsakikrat, ko grem mimo, pogleda, se otožno nasmehne in nič drugega. Pa je v tistih očeh taka bol in bridkost, da bi stopila k njej in ji rekla dobro besedo kot je nisem rekla še nikomur na svetu. Ne lažejo te oči. Pa ni več mlada, ni lepa, ali uboga je, tako zelo uboga.

Danes sem šla spet mimo nje. Ravno je malicala. Joj, kako mi je ob tem spominu! Tresle so se ji roke, ko je lomila trd kruh, tako zelo tresle in obraz je bil ves zguban in oči so bile še bolj žalostne.

Moj Bog, saj je prišla umret v kaznilnico. Ne vem, kakšna je njena krivda, bolje, da ne vem, ko pomagati ne morem. Moliti pa hočem zanjo, da bi ji bilo tam gori, kamor bo prišla tako kmalu, bolje.

*

Poznala sem jo pred leti; mlada je bila, cvetoča, vsa nasmejana. Ko je stopala v nedeljo v cerkev, je bila kot sončni žarek, razigrana, mlada. Vsega je imela, kar ji je pozeleželo srce. Največ ljubezni. O, pa je ljubezen sveta in gorje mu, kdor se igra z njo, prešerno in lahkomišno. Ona se je. Ni poznala ljudi, a tudi sebe ne. In premagovati se ni naučila, ničesar si

ni znala odreči. Svarilo, prosilo je v duši, a svet je bil močnejši; oni, ki so prihajali z zlobnimi nameni, vse pogostejši. Pa je padala vse nižje, nižje. In nekega dne je prišel on, ki jo je onesrečil za dolga leta, ki ji je uničil mladost, življenje, čast, a tudi ona nosi krivdo, da se je on še globlje izgubljal in izgubil.

Na širokem, z velikimi kamenitimi ploščami tlakovanem hodniku sem jo srečala spet — po nekaj letih. Prepoznala me je takoj, jaz nje ne. Postrile so se poteze na obrazu, ono lepo mladostno je izginiло. V beli ruti. — Zastala mi je beseda. Ona pa se je sklonila k moji roki ... in zajokala je glasno. »Kje se srečava,« je zašepetala. Trenutek, ko so govorile le oči. — »In nekdanj je bilo tako lepo, še veš?« je tiho dahnila.

Hotela sem nekaj reči v tolažbo, v bodrilo, v pouk morda, pa nisem znala in tudi mogla ne. »Pridem drugič in tedaj se pomeniva« sem dejala, pogledala jo in hitela proč, da mislim, jočem ali molim. Pred njo pa so se spet odprla in zaprla vrata.

Pa so vstale v tistem trenutku pred menoj vse moje učenke, 14, 16 letne, ki so odhajale iz zavoda na počitnice dobre in čiste. Hotela bi, da so zdajle pri meni in bi vsaki posebej povedala zgodbo, tako silno žalostno, a tako strašno resnično. Rekla bi: Glej, povsod te gleda ljubi, dobri Bog. Hočeš biti srečna, o potem ne veruj ljudem, ki se ti laskajo. Uči se odreči in premagovati, delaj in ne sanjaj. Za višje si ustvarjena, nikdar ne pozabi tega!

Hitela je misel, trkala in prosila: O, Ti Najčistejša, čuvaj jih vse, ki jih poznam in ki jih ne poznam in tudi nje se usmili — usmili!

*

Praznik je bil, sončan in vesel. Ob 8 zjutraj je bila sv. maša. Sedele so v klopeh v prazničnih oblekah, a tudi danes v belih, rdečih, modrih, zelenih in rumenih rutah. Zapele so orgle in nato pesem. Saj ni še umrla pesem tod okoli. Ne, o ne, v slavo božjo se še glasi, toda vsa je umirjena, bolj prošnja kakor slavospev. In gledala sem njih, ko so pele. Obrazi so bili lepši, morda pozabljajo za hip svojo nesrečo.

Tam na oltarju pa se daruje On, ki je nekoč oprostil Magdalení, rešil grešno ženo pred kameni morda še grešnejših farizejev. Kako pa misli, gleda in ljubi On? Drugače kakor mi — grešniki, krivde polni.

Zapel je zvonec. Utihnile so orgle. Sklonile so se glave in On, neskončno usmiljeni je odpuščal in blagoslavljal. Pa je postalo za hip vse svetlo in lepo.

Kako bi pač bilo na svetu, če bi si bili vsi ljudje bratje in sestre v veliki ljubezni, katere nas je učil Gospod! In bi živeli v kraljestvu Njegovem po volji Njegovi. Sestrica, ko bi začele midve, ti in jaz in bi v svoji molitvi in daritvi ne pozabile teh ubogih, zašliih naših sester, ki jih srečavava ne samo v hiši, kamor sem te peljala za hip, ampak povsod! In vesel naju bo ljubi Bog.

ŽENA IN POLITIKA

V prejšnjih časih je stala žena ob strani vsega političnega življenja, ker je bila skrb za to izključno stvar moškega sveta. Iz zgodovine pa vemo, da je bila večkrat usoda narodov v ženskih rokah in da se je večkrat marsikatera vladarica odlikovala s posebnim razumom, doslednostjo, pa tudi dobroto. Kljub tem izjemam pa je bila žena dolgo dobo ločena od sodelovanja v politiki. Prav tako nam tudi zgodovina pripoveduje, da so večkrat za kulisami in v dvornih intrigah med diplomati igrale važne vloge žene nelepih značajev.

Ko pa se je večina držav odločila, da pokliče tudi ženo k sodelovanju o javnih zadevah, je vprašanje tega sodelovanja ne samo vprašanje vesti posamezne žene, ampak vprašanje državljske vzgoje sploh.

Najnovejši čas, ki je ženam mnogih držav prinesel aktivno in pasivno volilno pravico, pa še do danes tako v moških, kakor tudi ženskih vrstah doživlja različne sodbe. Dočim eni ženo trgajo popolnoma iz družine in jo hočejo izključno samo v političnem življenju ter zato ne delajo nobene razlike med možem in ženo, pa bi radi drugi kolo razvoja zavrtili nazaj in ženo zaprli v dom, ker poudarjajo naravno razliko med spoloma in slutijo oškodovanje družine.

Preudarno središče med tema dvema ekstremoma nikakor ne more ženskih nalog v človeški kulturi omejevati. Pravici žene do političnega udejstvovanja je treba vsekakor pritrditi. Treba je temu udejstvovanju dati nekatere zakone, da bo politično delo njej sami in državi v korist.

Najprej je treba poudariti, da je žena prav tako, kakor mož, v svojih osebnih razmerah odvisna od državnih zakonov in političnih dogodkov. Tudi žena spada k državni skupnosti in deli z njo usodo. Zmotno bi bilo misliti, da more žena, skrita med štiri stene svojega doma, nemoteno in pravilno vršiti svoje naloge, če se država in gospodarstvo in s tem vnanji pogoji urejenega družinskega življenja uničujejo. Zmotno bi bilo mnenje, da more žena vršiti vzgojne naloge na doraščajočem rodu, če v javnem življenju religija in morala nista več merodajni in ju državna oblast le še trpi kot neko staro tradicijo.

Milijoni žena na svetu pa nimajo doma, ne družine, kjer bi se udejele. Same se morajo boriti za obstanek, same varovati svoje pravice, da morejo živeti. Prav ta boj pa je za ženo političnega značaja, če vzamemo pojm politike skrb za javno blagostanje. V splošnem pa se od žene tudi zahteva, da z delom in žrtvami prispeva k temu blagostanju; torej je tudi zanj odgovorna.

Kdo naj ji potem zameri, če se briga za javno blagostanje in zato tudi skuša dobiti vpliv na oblikovanje tega blagostanja? Ali naj morebiti s tiho resignacijo gleda, kako se vrti kolo časa v njeno in javno škodo? Ali naj brezdelfno gleda, kako drugi javno blaginjo izrabljajo v sebične namene?

Ali naj širo polje politike, t. j. skrbi za javno blagostanje prepusti modrosti, pravičnosti, nesebičnosti mož?

Seveda ima lahko žena tudi posredni vpliv na razvoj političnega življenja, ko v družini kot žena, mati, sestra z besedo in zgledom vpliva na moža, sinove in brate. Če pa je v državi enakost vseh državljanov pred zakoni, če je zakonodaja, kakor je to v demokratičnih državah, odvisna od volje vsega naroda in je izobrazba moža in žene na enaki stopnji, potem ni nikakega vzroka, da bi se ženi krajšala pravica aktivnega sodelovanja v političnem življenju.

K temu je treba pripomniti, da je v javnem življenju premnogo vprašanj, za katerih rešitev je žena zaradi svojega materinskega, vzgojnega in praktičnega smisla naravnost poklicana. Povsod tam, kjer je treba resničnega srčnega razumevanja, takta, spoznanja sočloveka, praktičnega smisla, pogleda v podrobnosti življenja in pripravljenosti za pomoč, bo prej ali slej država morala poklicati ženo k sodelovanju; saj je znano, da žena mnogo bolj socialno čuti kakor mož. Kdo pa bo hotel k temu oporekati, da je žena zaradi telesne šibkosti in prevladujoče čutnosti za politično delo nezmožna, temu bi se dalo na podlagi zgodovinskih podatkov vseh narodov in časov odgovoriti, da bi žene dosti slabše kakor možje najbrž politike ne vodile.

Ta stran govori povsem za delo žene v politiki. Če pa pogledamo politično delo v vseh državah, kakor ga nam slikajo politični dnevniki, se moramo skoro prestrašiti, da bi vrgli ženo v strankarske boje. Saj je prav strankarski boj, ki sloni samo na moči, brez premisleka, kako seje razdor in sovraštvo med ljudi enega naroda in se ne ustraši ne revolverja ne bodala, da le doseže, kar želi, saj je prav ta boj eden najmočnejših argumentov, ki naj ženi zabranijo vstop v politično areno. Stik s takimi elementi bi moral občutljivo žensko nprav tem hujše raniti, čim finejša je njena duševnost, t. j. čim bolj je ženska. Da bi žena s svojo navzočnostjo v politični areni povečala že itak dovolj hreščečo disharmonijo, k temu naj ji nihče ne svetuje.

Druga težava za vstop žene v politiko je dejstvo, da se prav v teh časih vrše boji le za moč, za gospodarsko premoč in je pravo polje za žensko udejstvovanje, kakor socialno in kulturno delo, le ob strani. Naravno, da ženska prožnost zanimanja odpove, če surovo in brezobzirno ob njo zadeva boj za premoč; kajti žena more le tam sodelovati, kjer ji delo vzbuja notranje zadovoljstvo in kjer ji delo in sodelovanje obeta zmago ljubezni.

Vprašanje za sodelovanje žene v politiki se navidezno izgublja v razne pogoje, iz katerih ni izhoda. Ti dvomi, ali bi, ali ne bi, neredko zbudajo pri gospodinjsko usmerjenih ali skromnih in boječih ženah nekako nenaklonjenost ali celo odpor za vse politične stvari. Tudi ob času volitev jim je vseeno, kako se volitve vrše, kdo zmaga.

Četudi pri nas žena še nima političnih pravic, je vseeno dobro, če smo si žene na jasnem, kakšni temeljni pravci naj bi bili za politično udejstvovanje žene merodajni.

Za splošno blagostanje naroda in države naj bi vsak državljan po svojih zmogljivostih prispeval. To velja naravno tudi za ženo. Saj zanjo veljajo vsi zakoni in predpisi glede davkov, taks in drugih dajatev. Čudno se sliši, da ima dolžnosti, pravice pa ne.

Če stopi žena v politično areno, mora zaradi svoje ženske značilnosti poleg splošne človeške, izvršiti še svojo čisto posebno žensko nalogo in varovati svojo žensko čast. Marsikaj, kar bi se dalo možu odpustiti, velja za ženo kot težek prestop. Aktivno udejstvovanje žene v politiki ne sme biti kratkomalo enakost moškemu; kajti s tem bi jo uklenili v moško mišljenje in moški način dela, kar bi pa pomenilo prav toliko, kakor da se je odpovedala svoji ženskosti.

Katero delo čaka torej ženo, ko se odloči za politično sodelovanje? Najprej naj se, če to do sedaj še ni storila, vsa prekvasi z mislijo, da vsaka pravica zahteva tudi dolžnost. Če ima politične pravice in se mora odločiti za ali proti, ne sme politike smatrati kot nekaj, za kar se ji ni treba brigati. Njena dolžnost je, da se dá vsaj toliko poučiti, da izrablja svojo volilno pravico po svoji vesti v blagor skupnosti, državne in cerkvene, materialne in duhovne. Kolikor je v te svrhe treba poznati državoznanstvo, naj se žena pouči, da ji ne bo treba molčati, kadar nanese pogovor na politične stvari in da tudi ne bo verjela vsakim političnim čenčam. Pri tem bo morala pač žena pogosto nastopiti proti razduhovanju javnega življenja in proti oboževanju surove sile. Kamorkoli pride, naj ima in vzbuja zavest, da so še višje dobrine kot samo vnanje blagostanje domovine; da se vsak narod izmaliči, ko izgubi smisel za duhovne, moralne in verske vrednote in da je se treba v boju za narodne in politične interese oklepati resnice, pravice in ljubezni. To spoznanje jo bo tudi vodilo, ko se ji bo treba opredeliti in oddati glas.

Žena pa kakor nikjer tudi v političnem delu ne sme pozabiti, da je njeno glavno orodje in orožje ljubezen. Vsakršno sovraštvo izmaliči njeno osebnost. Na prepirih, sovražnostih in surovostih, ki se iz teh izcimijo, pri političnem delu, ne more imeti veselja, zato se jih ogiblje in skuša izravnati nasprotja. S tem tudi najbolj pokaže svoje spoštovanje za resnično delo in skrb za javno blagostanje.

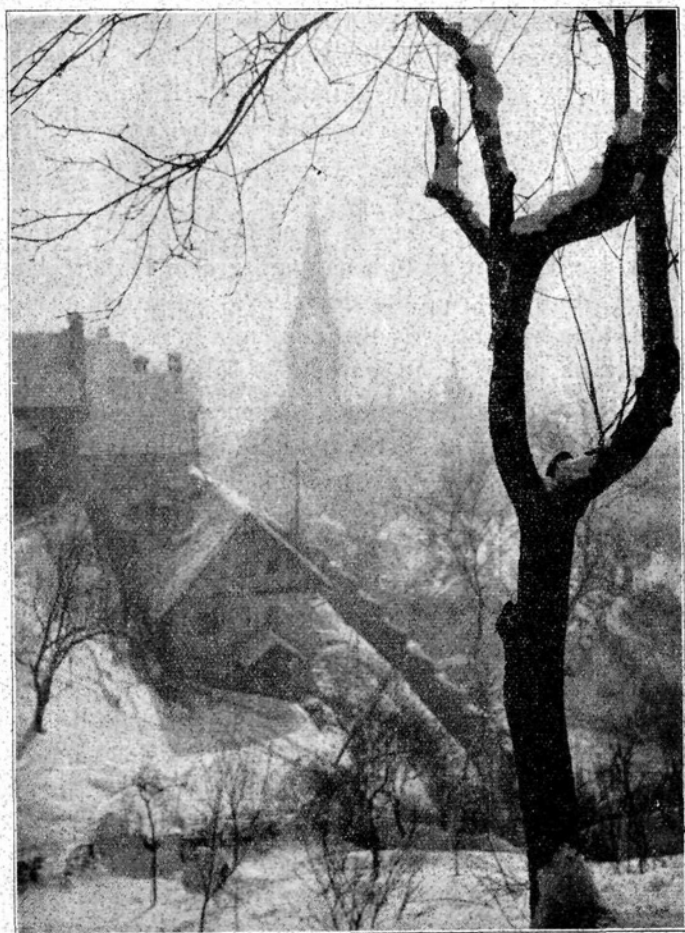
Žena je vsemu človeškemu mnogo bližje kakor mož, zato kmalu spozna, da vsaka stranka sestoji iz ljudi, ki prinese vanjo svoje dobre in svoje slabe lastnosti. Absolutno dobre in absolutno slabe nagibe v kaki skupini ji bo določilo ono merilo, ki nikoli ne odpove: katoliška moralka. Če bi bilo ženi dano v tej smeri sodelovati pri skrbi za javno blagostanje, potem bi bilo to delo, prav usmerjeno, največje in najvažnejše njeno delo, ki ga sploh more izvršiti.

Koliko pa je žena kot zastopnica ljudstva ali tudi kot uradnica pri državnih, komunalnih in privatnih uradih in podjetjih zaposlena z delom za javni blagor, se oprime največ takega dela, ki je njenemu ženskemu bistvu najbolj pri srcu. Umevno, da je najbolj zanimajo vprašanja, ki se bavijo z vzgojo, gospodinjstvom, socialnim skrbstvom, kakor: varstvo in

obnova družine, varstvo mater in otrok, skrb in zaščita za vse pomoči in varstva potrebne, uboge, bolne in zapuščene. So to široka polja za udejstvovanje žene, tembolj široka, ker tu sem ne vodijo lahko dostopne ceste, ker tu ni vidnih ali vsaj ne velikih uspehov, ki bi vabili, zlasti ne moškega sveta. Ne visokodoneče besede, ampak skromno in preprosto delo rešuje velika socialna vprašanja. Da je zlasti pri tem žena v prvi vrsti poklicana k javnemu delu, mora biti njeno resnično veselje; zato se veseli vsake prilike in jo tudi izrabi, morebiti daleč za politično fronto, da izkaže ljubezen in usmiljenje. Morda je to v političnem smislu žerjavica, ki jo trosi na glavo političnega nasprotnika...

Težave današnjih dni vedno glasneje zovejo ženo k delu za javno dobrobit. Kličejo jo ven iz ozkih štirih sten domačega krova, a mu je ne morejo in ne bodo odtujile.

Pravijo, da je žena v politiki riziko, ki se le potem posreči, če žena pri vsem političnem delu vpraša za svet svojo vest, če sledi resničnim nagibom svojega srca in je na ta način zavarovana, da »na svoji duši ne trpi škode«.

*Megleno jutro
v Ljubljani
(Fot. Krašovic).*

Sestra Dragica

(Nadaljevanje.)

Minili so meseci, da Ivanka ni pisala v svoj dnevnik. Včasih ni imela časa, včasih pa zato ne, ker so bile njene misli njej sami uganka. Na videz se je privadila dela, v resnici pa delala le zato, ker je morala. Zastonj je teta razlagala, kako važno je delo, zastonj poudarjala, da delo sladi življenje. Ivanka je poslušala in molčala. Mislila je svoje. O, tudi ona pozna delo, ki bi ji bilo v veselje — učenje. Toda tega ne bo dosegla. — Drugega dela ni ljubila. Če ji je teta očitala, da trati dragoceni čas in ga krade Bogu, ko prebira tiste neumne knjige, je Ivanka mislila ravno nasprotno, namreč, da ji telesno delo krade čas in da so zares dragoceni le tisti hipi, ko sedi s knjigo v roki in se uči. Najmanjši drobec znanosti je cenila višje, ko vsako telesno delo.

Tudi stricu ni bilo všeč, da je tako zaverovana v knjige. Ko bi bila že fant, bi že bilo. Toda kaj rabi dekleta izobrazbo? Naganjal jo je na vas, med dekleta, da se razvedri in da jo minejo te muhe. Ivanka pa je raje ostajala doma. Med veselimi in klepetavimi dekleti se je dolgočasila. Stokrat bolj jo je zabavala knjiga. S tovarišicami se je sploh težko razumela. Zdela se ji je površna in neumna. Kar je zanimalo druge, je njo dolgočasil. Le kadar je bil pogovor o knjigah, tedaj je oživila. Toda to je bilo redko, silno redko.

Dekleta so mislila, da je ošabna. Večkrat so jo radi tega obrekovale: »Tako se drži, kot bi bila najmanj grofinja, pa še kmečka hči ni, še staršev nima! Manj je kot kaka dekla. Nos pa le viha. V šoli je bila res vedno prva, toda zdaj ni več šola. Zdaj ima polna mošnja več veljave, ko znanje. Ivanka pa misli, da je še vedno v šoli.«

Tako so sodile o njej tovarišice. Tu in tam pa je vendarle priklopela mladost na površje. V takih hipih je bila Ivanka vesela, dovtipna, da je na mah spremenila sodbo o sebi. Toda to je bilo le redkokdaj.

Pricvetel je maj. Tega meseca se je Ivanka veselila z drugimi vred. Edini ta mesec prinese v navadno vaško življenje nekaj spremembe, nekaj lepote. Večer za večerom se zbira vsa vas v mali dični cerkvici, da počasti Marijo, majniško Kraljico. Marijin oltar je ves zakrit s cvetjem, samo slika Brezmadežne je vidna in blesti v svoji lepoti, da jo občudujejo veliki in mali.

Cerkovnik bere iz šmarnične knjižice, ljudje dremljejo in otroci spijo na oltarjevih stopnicah. Najpobožnejši celo zehajo in drezajo druge. Pa komaj cerkovnik reče amen, oživi vsa cerkev in glasno odgovarjajo vsi: »Usmili se nas! — Prosi za nas!«

Svečanost šmarnic pa doseže svoj vrhunec šele, ko začno peti. Dasi ni težko moliti pobožno, bolj iz srca pa le privre pesem, ki se zliva v molitev. Ljudje ne znajo moliti s svojimi mislimi, drže se strogo starih molitev

in če so te še tako lepe, izgubljajo zanje prvotno lepoto. Tolikokrat so jih že molili, da so jim postale tuje. Molijo jih tako, kakor deklamira otrok v šoli nemško pesem, ki se je je naučil tako izvrstno, da bo dobil odlično oceno, v resnici pa se ne zaveda, kaj blebeta.

Vse nekaj drugega je pesem. Že besede same so v pesmi bolj izl' rane, lepše in napev lepoto še povzdigne. Šmarnice brez petja bi sploh ne bile šmarnice. Tako mislijo naši ljudje in tako je mislila tudi Ivanka.

Imela je lep glas in rada je pela. Zato ni nikoli opustila šmarnic. Pa še nekaj drugega jo je vabilo pred šmarnični oltar: Kraljica maja sama. Priklepala jo je nase slika nebeške Mamice. Čim bolj je pogrešala zemeljsko mater, tem zaupneje se je zatekala k nebeški. Tiste dni je zopet pisala v svoj dnevnik:

»Majnik je. Vedno mi je blizu nebeška mamica, a najbližja mi je v maju. Kako lahko molim k Njej! Veliko lažje, ko naravnost k Bogu. Teta mi vedno grozi, če se le malo pogrešim: »Le čakaj, te bo že Bog kaznoval. On je pravičen sodnik.« Bojim se tega pravičnega, vsevednega Boga, bojim se njegove veličine. Kako naj molim k njemu? Zato se v molitvi obračam na nebeško Mamico. Nje se ne bojim, saj je vendar naša mati. Zdi se mi, da sem pred njenim oltarjem lahko pobožna. Teta mi vedno pridiguje o pobožnosti, toda odlo nistem vedela, kaj je pobožnost. Posnemala sem druge: Klečala sem dolgo, dolgo na mrzlem kamenu, držala roke sklenjene in obračala oči navzgor. Pohvalili so me, kako se lepo vedem. Lepo je mogoče res bilo na zunaj, v resnici pa je bilo drugače, ker so bile moje misli pri drugih stvareh. Moja duša ni bila na oltarju, ni molila, ni čistila Boga, bila je Bog ve, kje. Dolgočasila sem se — — —

Bog ve, ali se tudi drugim tako godi? Potem je na svetu strašno veliko farizejev. Jaz pa ne maram biti farizej. Bolj mi ugaja lump, ki prizna, da je lump, kot pa človek, ki se dela dobrega, v resnici pa je drugačen. Saj je celo Bog raje imel grešnega carinika, Bog, ki je vendar tako neizmerno pravičen in vseveden, kot pa hinavske farizeje.

Neki večer je cerkovnik bral zgled. Teta, ki je sicer dremala, je bila naenkrat vsa budna. Bila je zgodba o dekletu, ki se je žrtvovala za čast svoje rodbine in se zaprla v samostan. Tisti deklici je bilo ime Ivanka. Tudi skrbna teta se je spomnila svoje Ivanke. Sto misli ji je rojilo po glavi. Ali bi — ali ne bi? Vso noč je ugibala, slednjič se je odločila: Poskusi.

Drugo jutro je poklicala Ivanko in začela kar naravnost:

»No, ali si kaj poslušala včeraj v kapeli?«

Ivanka se je začudila in vprašala: »Kaj pa, teta?«

»No, tisti lepi zgled, ki ga je cerkovnik bral pri šmarnicah.«

»Ah, da! Še se spominjam: o neki deklici, Ivanki, ki je šla v samostan.«

»Pa si ga nisi nič k srcu vzela?«

»Prav lep je bil.«

»Tako, lep je bil? Ali ne veš, da so zgledi zato, da jih posnemamo?«

»Vseh vendar ne moremo posnemati.«

»Vseh ne; vendar se mi zdi, da je včerajšnji zgled napisan zate.«

Ivanka se je začudila: »Zame, kako to mislite?«

»Kako? Pa povem bolj razločno. Tista deklica je šla v samostan, da se žrtvuje za grehe svojih staršev. Ne maram govoriti o tvojih starših, toda kaj prida ni bil nobeden. V grehu si prišla na svet, v sramoto naši družini. Pa še čisto po materi si se vrgla. Nobene resnosti ni v tebi, sama lahko-miselnost. Če se ne smeješ, se pa jočeš. Še slabša boš kot mati. No zdaj pa le ihti, ihta ihtasta. — — —«

Ivanka je res jokala. Teta jo je zadela na najobčutljivejši strani. Sicer pa ni slišala prvič, da je bila njena mati vlačuga, njen oče veseljak in zapravljivec, ona sama pa vsem nadležen otrok. Kadarkoli se je kaj pregrešila: bodisi, da je kaj razbila, raztrgala, pokvarila, ali, če so ji ušle krave v škodo, vedno je slišala isto pesem. S tem je bila res občutno kaznovana. Raje bi pretrpela udarce, kot to. Udarci bole samo na telesu in njihova bolečina mine, take besede pa so ji ranile dušo, jo bičale in dolgo jih ni mogla pozabiti. Bodlo in peklo jo je, čutila je, da ji delajo krivico. Ta občutek je rodil v njej trmo in odpor. Spočetka se je spraševala sama: »Zakaj sem takih staršev otrok?« Potem se je premišljevala dalje: »Zakaj očitajo meni, saj vendar nisem sama kriva tega in tudi pomagati si ne morem? Nisem si sama izbirala ne očeta in ne matere. Ali je greh že to, da živim? Stokrat raje bi ne živela. Če jokam ni prav, če se smejem še manj.«

»Le cmeri se! Saj ti hočem le dobro. Če se misliš pa cmeriti, pa raje nič. Rekla sem ti to le zato, da bi spoznala, kako pametno bi bilo, če bi šla v samostan.«

V hipu so prenehale solze. Ivanka se je vsa začudena obrnila k teti: »Jaz naj grem v samostan?«

»Kaj je to res tako čudno? Le pomisli, kako si si vedno želela v šole, da bi postala učiteljica. Glavo imaš res dobro, — v tem si se vrgla po naši zlahti, — učenje ti ne dela truda. Nismo te dali v šole, ker šola mlade ljudi le izpridi. Če bi šla v samostan, je pa stvar drugačna. Tam se tudi v šoli le to učijo, kar je Bogu prav. Ne silim te, le razložila sem ti vso stvar in ti svetovala. Če si kaj pametna, boš sama spoznala, da je tako prav in je bolje, da si redovnica-učiteljica, kakor pa kravja dekla.«

Po teh besedah je odšla in pustila Ivanko samo. Ta je ostala na istem mestu kot bi bila z verigo priklenjena. Tetin nasvet je povzročil vihar v njenem srcu. Čudno se je premetavalo po njeni glavi. Kar vrtelo se ji je od samih misli.

V samostan! Na to misel še ni nikdar prišla in bi tudi ne bila, čeprav je še vedno skrivaj tuhtala, na kak način bi mogla doseči svoj cilj. Ampak v samostan?!

Ne, — ne grem! Potem nikoli ne bom mamica, nikoli ne bom ljubljena, brez sonca bo moje življenje. Ne, ne grem!

Ampak šola? Kako rada bi šla v šolo, med knjige! Odbija me le samostan s svojim mirom, a vabijo me knjige. Tajna sila je v njih; kakor magnet me vlečejo nase. Najsrčnejša želja bi se mi spolnila...

Ivanka je bila razdvojena. Šola jo je vabila, a za samostan ni čutila nagnjenja. Kako tudi? Saj je vse dni sanjara, da bo mamica... Samo dve poti sta pred njo? Ali mora postati izobražena redovnica-učiteljica, ali pa nevedna kmečka mamica. Za kaj se boš odločila, uboga Ivanka?

Nikdar ni Ivanka tako pogrešala matere kakor ta dan. Bila je še otrok in življenje ji je bilo še nerazrešena uganka. Ni se še zavedala, kako važen bo njen da ali ne; zato še ni mogla presoditi posledice svoje odločitve.

Toda nikogar ni bilo, ki bi ji pomagal. Sama se je morala bojevati, sama odločati. Ko bi bil vsaj Mirko doma! Toda Mirko je hodil po celovških ulicah in sanjaril: »Ko bom maturiral, pojdem na vseučilišče in napravim doktorat. Potem porečem Ivanki: Do sedaj si bila moja sestra, — sedaj boš moja žena.« Tako je sanjaril Mirko in ugibal, kako bo vse uredil, da bo prav. Zidal je lepo stavbo, a pozabil je, da še nima temelja...

Ivanka pa je bledela od samih notranjih bojev. Omahovala je sem in tja. Teta je bila zelo nevoljna, da se tako dolgo brani. Po njenih mislih bi morala zgrabiti z obema rokama tako lepo priložnost. O, ta današnja mladina! Mogoče pa ji greh, ki je v njeni krvi, ne pusti? Saj pravijo, da

se greh staršev maščuje nad otroki. Nevoljna je bila teta Mica in sive oči so jezno bliskale izpod obrvi. Ozka bradica ji je kar migala in se skoraj dotikala krivega nosu, ki je molel daleč čez gornjo ustnico. To se je dogajalo tedaj, kadar je bila teta Mica slabe volje. Ko bi vsaj mogla komu potožiti svojo bol, pa bi bilo takoj lažje. Toda komu? Možu, Francetu? O, ta bi ji še bolj pokvaril vse, saj je pravi brezbožnež.

Tedaj je nekdo zacokljal po veži in komaj se je Mica obrnila k vratom, že so se odprla in vstopila je soseda Meta. Teta Mica se je razveselila:

»O, sam Bog sv. Duh te je poslal.« Sosedita zunanost ni potrjevala teh besed. Kajti, če mislimo na »duha«, si ga predstavljamo brez telesa; Meta pa se je tresla od debelosti. Obraz ji je bil zalit, da so bile drobne mačje oči pokopane v blazinicah. Že tako suha Mica je bila ob njej pravi okostnjak. Toda, četudi sta bili sosedi po zunanosti različni, sta bili vendar le zelo sorodni po duhu. Vedno sta se dobro razumeli. Teta Mica je zdaj vedela, komu more potožiti svoje težave. Posadila je sosedo na bližnji stol, sedla tudi sama in vprašala po novicah. Najprej sta obrali vse vaše novice. Mlada Pušnika sta se skregala, če ne še stepla. Petrov Franc je bil tepen pod oknom. Mlinarjeva Barbka bo zibala, Svetejev Tone zahaja k Dolinarju. Od ljudi sta prišli na živali, od živali na rastline in na mrtvo blago. Ko sta tako obrali fante in dekleta, krave in pujske, rože in plevel, pa še lonce in sklede in metle, se je Mica spet spomnila na svoje težave.

»Ali si bila predvčerajšnjim pri šmarnicah?«

»Seveda sem bila. Kak pa je bilo? Radovedno so se zablestele mačje oči iz blazinic. Mica se je nagnila bliže k sosedi in povedala zaupno:

»No, mežnar je bral zgled o dekletu, ki je šla v samostan. Meni pa je pri tem prišlo na misel, — gotovo mi jo je sam Bog poslal — da je ta zgled prav primeren za našo Ivanko.«

»Lej, lej — saj res. Ali jo je kaj ganil?«

»Nič, čisto nič! Toda jaz sem ji razpihala vest, mogoče ga le vzame k srcu.«

»Misliš, da pojde v samostan?«

»Ne vem. Zaenkrat ni pokazala prav nič veselja, a mislim, da se bo odločila za samostan, ker bo le na ta način dosegla, kar želi.«

»Kaj pa želi?«

»Učiteljica bi rada postala, pa je nismo dali v šole: prvič, ker šolanje veliko stane, drugič pa, ker tiste študirane gospodične niso nič prida. Z viška gledajo na preproste ljudi, oblačijo se po najnovejši modi, v cerkvi pa še ne pokleknejo ne.

»Imaš čisto prav. Študiranje deklet pokvari, da ni potem za nobeno rabo. Še za fanta je šola nevarna stvar, še za fanta. Koliko jaz molim za našega Mirka. Včasih tako čudno govori.«

»Da bi ga le katera ne začarala. Bilo bi res škoda, če bi se ta fant pokvaril.«

»Pokvaril se ne bo, samo v bogoslovje ne bo šel, če se zaljubi. Veš, — Ivanka je nevarna zanj. Ko sta bila majhna, sta se vedno skupaj igrala.

Otroška ljubezen pa rada gre v klasje. Meni bi bilo prav vseč, če bi šla Ivanka v samostan, bo vsaj ena skrb manj.«

»Poskusi jo še ti malo nagovarjati!«

»Če bo priložnost, rada storim to. Saj je to dobro delo.«

Tedaj pa je Ivanka sama ponudila priložnost za dobro delo. Pritekla je po veži in planila med obe teti. V roki je imela goloba in ga božajoč kazala tetama:

»Glejte, ujel se je revček!« Tedaj se je pa spomnila, da je najprej treba pozdraviti sosedo: »Dobro jutro strina!«

»Bog daj, dobro jutro! No, kako se kaj imaš?«

»Jaz? O, prav dobro, hvala za vprašanje.«

»Glej jo, kako zna olikano povedati!«

»Saj dovolj knjig obrne, nekaj si pa res lahko zapomni,« je posegla vmes teta Mica in skrivaj pomežiknila sosedi. Ta je pomežiknila nazaj. Ivanka tega ni opazila. Tetina pripomba jo je spomnila na knjige. V hipu je zbežala njena dobra volja. Kot da dopolnjuje tetin stavek je rekla:

»Vse, kar znam lepega so me naučile knjige.«

To pa je ranilo tetino samoljubje. Pikro je pripomnila:

»Seveda, mi te pa nismo nič naučili.« Ivanki je udarila kri v lica in najraje bi bila rekla: Vi ste me učili tega, kar je v korist vam, trdo delati. Toda vedela je, da tako ne sme govoriti. Pohlevno je odgovorila:

»Ne, teta, tako nisem mislila, tudi vi ste me marsikaj naučili in hvala sem vam.«

(Dalje prihodnjič.)

Na sankah (Fot. Krašovic).

Kaj je socialno vprašanje?

Socialno vprašanje je nedvomno tisto vprašanje, za katerega se svet danes najbolj zanima. Ni skoraj časopisa in revije, ki bi se ne bavila s tem vprašanjem. Večina predavanj in razgovorov v mestu in po deželi, v vseh mogočih društvih so posvečena ali izključno socialnemu vprašanju, ali pa se socialnega vprašanja vsaj dotikajo. Tudi v cerkvi slišimo vedno več o socialnem vprašanju. Opažamo torej, da je socialno vprašanje danes tako važno vprašanje, da se vsakdo s tem vprašanjem že bavi in je prav, ako si to vprašanje tudi v naši »Vigredi« nekoliko podrobneje in natančneje ogledamo.

Kaj pa je pravzaprav socialno vprašanje? Odgovor nam daje dr. Aleš Ušeničnik v svoji knjigi »Socialno vprašanje« (iz katere bomo črpali še marsikatero misel o socialnem vprašanju), ki pravi: *Socialno vprašanje je vprašanje, kako urediti človeško družbo, da bi bilo ljudem dobro, ali kako odpraviti socialno zlo.*

Kaj pomeni beseda »socialen«, to je danes že vsem znano; pomeni namreč »družaben«. V slovenskem jeziku bi torej lahko imenovali socialno vprašanje tudi družabno vprašanje. Toda ker se izraz »socialno« rabi po vsem svetu, ga hočemo rabiti tudi mi.

Mogoče bo kdo vprašal, čemu pa se o socialnem vprašanju danes toliko govori, ali mar ljudem danes ni dobro. Odgovor na to vprašanje ne bo težek. Prav zato se danes o socialnem vprašanju toliko govori, *ker dandanes premnogim ljudem ni dobro.* Delavec živi iz dneva v dan v večni negotovosti in v neprestanem strahu, kaj mu bo prinesel prihodnji dan. Brezposelnost je ena izmed najbolj krvavih ran na telesu današnje človeške družbe. Pa tudi premnogi zaposleni delavci imajo danes silno bedno življenje, ker jih neusmiljeni in nekrščanski podjetniki vse preveč izrabljajo in premalo plačajo, da bi imeli oni sami in njih družine primerno in človeško življenje.

Pa ne samo delavcu, tudi uradniku, tudi kmetu in obrtniku se godi vedno slabše. Zlo ne zadeva torej danes samo nekaterih ljudi, ali samo enega stanu, ampak zadeva vse stanove in večino ljudi. In prav zato, ker zadeva danes zlo vso družbo, pravimo, da imamo opraviti z družabnim ali socialnim zlom.

Kdo pa je poklican, da rešuje socialno vprašanje? K temu delu smo poklicani prav vsi, ker je *to zadeva nas vseh.* Seveda pa bomo mogli pri reševanju tega vprašanja uspešno sodelovati le, ako ga bomo dobro poznali in se zavedli dolžnosti, da storimo v tem pogledu vse, kar moramo in kar moremo.

(Dalje prih.)

Nabiralke novih naročnic skrbite, da bo naročnina plačana do konca marca, ker je to predpogoj za nagrado.

Dekletova pomlad

(Nadaljevanje.)

34. KINO

Zelo veliko čudo moderne tehnike je kino. Medtem ko je bilo treba prej napenjati vso domišljijo pri čitanju, da smo si predstavljali pragozd in še tedaj nepravilno, lahko danes udobno sedimo na stolu in uživamo polno šuštenje pragozda, ali gledamo proval bežeče, glasno trobentajoče črede slonov in trepetamo ob divjem tuljenju levov v puščavi.

Kino je blesteča iznajdba, ni res? Kako je tedaj mogoče, da tako mnogi voditelji mladine dvigajo svoj svareči glas?

Ne bore se zoper lepe in dobre, poučne in zanimive filme. Nasprotno, saj vas sami vodijo v kino in donašajo čudovite aparate celo v šolo. Tedaj lahko gledate dežele in ljudi žive, doživljate gore, morje, puščavo, potujete skozi pisano vrvenje mest svoje dežele in najoddaljenejših krajev. Vidite tuja plemena pri delu, ki razgrinjajo svoje življenje pred vašimi začudenimi očmi. In svet živalstva lahko opazujete, kar bi vam bilo sicer nemogoče, rastlinski svet odpre svoje skrivnosti, vam pokaže svoje življenje in samogibanje.

Zgodovinski filmi, ponazoritev pesnitev podpira zgodovinski in narodno jezikovni pouk. Veroučitelj vam o priliki priporoča misijonske filme. Tako služi najmodernejša tehnika duhu mladine, voditelj in vajenec sta hvaležna za to dragoceno pomoč.

Ako sedaj vidiš, kako ti vsi radi privoščijo vse prednosti kina, ti jih celo s trudom preskrbujejo, potem moraš tudi verjeti, ako te pred slabimi svetlobnimi slikami svare. So tudi slabe! Morda veš to že iz lastne žalostne izkušnje. In delujejo neprimerno hitreje in močnejše za pogin duše, kot slaba knjiga. Film te popelje v sredino sedanjega greha, katerega obda z vsem čarom — v tem slučaju resnično — peklenške umetnosti. Kdo se more tega ubraniti? Ako močne narave potem iz dolžnosti vesti zbeže, da se izognejo nevarnosti, pa misliš ti, da bi ti take reči ne škodovala? Ne poslušaj glasov, ki ti pravijo, da je to umetnost, ali da je treba življenje pač spoznati. Naučiš se spoznavati samo t á k o življenje, ki je obenem smrt, tudi smrt za t v o j o dušo.

Ali naj govorim še tudi o sanjarjenju za znamenitimi filmskimi zvezdami moškega in ženskega spola? Smatram, da si preveč pametna in notranje preveč jasna in čista, da bi te zanimala take abotnosti. Svoje ideale, svoje junake boš iskala drugod, kjer so prave veličine, ne pa popačeno junaštvo.

Veseli se torej dobrih filmov, veseli se tudi umetnosti in tehnike, ki so jih omogočili, izogiblji se pa slabih kino kot kužne hiše!

35. GLEDALIŠČE

V šoli si slišala o gledališču Grkov, katerim je bilo gledališče verski kraj, ki so hoteli vzgojiti s svojimi dramami narod za vero, za dobro in junško življenje. In v času cvetočega viška, je grško gledališče ta svoj cilj veličastno dosegalo. Slišala si o Shakespeareu, ki je povzdignil angleško gledališče do svetovne višine in postal v globoki resnosti in iracionalnimi močmi svoje nadarjenosti voditelj ne samo lastnemu narodu. Poznaš francoske klasike, ki so smatrali za svojo nalogo, da zableste najplemenitejše človeške veličine v času, k oje njihov narod drvel vedno hitreje v moralni pogin. Slišala si imena španskih pesnikov, ki so ustanovili oder svojega časa za kraj verski proslav in so simbolično predstavljali večne skrivnosti.

Ti veš, kako so naši klasiki označili oder za vzgojni zavod, s čemer so hoteli povedati, da naj ljudje spoznajo svojo pot k popolnosti po drami. Vsak dramatik, ki je bil v resnici velik umetnik, je vedno priznal v spoštovanju svoje naloge, narediti ljudi z deli svoje umetnosti boljše, večje in popolnejše.

Ne bi mi te bilo treba svariti tedaj pred gledališčem, ako bi ti samo taki veliki umetniki govorili z odra. Nasprotno, sama bi te tja peljala in ti dala priliko, izvedeti za višino in globočino in razsežnost življenja po umetnosti ter si pridobiti znanje in zrelost, katere tako malo more dati življenje posamezniku.

Na žalost pa gledališča ne nudijo samo čiste in velike umetnosti, ampak dajejo prednost odlomkom življenja, ki dražijo čute, kar v najboljšem slučaju par ur zabava, v največ slučajih pa je tako prikrojeno, da je predstava ravno tako strupena in smrtna, kot slabi filmi, o katerih smo že govorili. O *takem* gledališču velja torej prav tisto, kar sem povedala o kino.

(Dalje prih.)

Fortunat Majdič:

Po trnju do cvetja

Drama v treh dejanjih.

(Nadaljevanje.)

II. prizor

Špela (kakih petdeset let stara, kmečko oblečena, vstopi): Bog daj, Tila!

Matilda: Bog daj! Odkod pa tako pozno?

Špela: Dan mi je bil prekratek, sem morala pa še noči pridejati.

Matilda: Kaj si pa delala?

Špela: Kaj hočem delati! Na obisku sem bila. Celi teden delati, je preveč. Človek se mora tudi malo odpočiti. — Kamkdor hitro pove, se tudi hitro zlaže.

si pa Marto poslala? Videla sem jo, kako je omahovala po cesti.

Matilda: Kračman je kupil kravo. In ona jo je z njim gnala. Mislila sem, da bi šla Urška ali pa Manca, pa se je kar Marta vrnila.

Špela: Radovedna sem, kako se je le vrivala.

Matilda: Ti pa nekaj natolcuješ?

Špela: Beži no, beži! Včasih pravijo:

Matilda: Misliš, da se lažem?

Špela: Tega ravno ne mislim. Mimo-grede mi je ta pogovor prišel na pamet in sem ga bleknila, saj veš, da ženska malokdaj premisli, kaj govori. — Kje pa je Urška?

Matilda: Zunaj je.

Špela: Ženina imam zanjo. Na Korénovem pri Mihevcu bi rabili tako kakor je Urška. Grunt imajo velik. Dedec pa je malo siv in grbast, a za Urško bi bil kar dober. Vsega imajo dovolj, samo gospodinje še nimajo. Dekla pa preveč stane.

Matilda: Zakaj pa samo sebe ne ponudiš?

Špela: Ker drugim privoščim! Mene nič kaj ne mika zakonski med, še manj pa zakonski križ.

Matilda: Kar sebi ne želiš, tega tudi drugim ne privošči.

Špela: Saj ji ne želim prav posebno, temveč tebi bolj, ker vem, da bi bila vesela, če bi ona odšla.

Matilda: Zame le ne skrbi. Jaz si bom že pomagala. Dobi rajše za Marto kakega ženina. Mlada je še in tudi ne preveč pu-sta.

Špela: Si ga bo že sama izbrala. Veš, sveže in dobro blago se kaj hitro proda, dočim moraš staro in preležano robo presneto ponujati, preden se je iznebiš.

Matilda: Ti si pa cel »dohtar«!

Špela: Prav takšen, kakor ti!

Matilda: Pustiva to. O nečem bolj važnem bi rada govorila s teboj?

Špela: O čem? Kar blekni, bom videla, če bo kaj pametnega.

Matilda: V kleti imamo vse polno go-lazni, ki nam vse uniči, kar spravimo noter.

Špela: Ali bi rada kako mačko?

Matilda: Ne, mačko že imamo, a nič ne pomaga. Kakšen strup mi prinesi!

Špela: No ja, če ravno hočeš, ti bom pa prinesla malo »gifta«. (Se domisli). Sicer ga imam pa še tu nekaj. Nesla sem ga na Korénovo, pa ga nisem oddala. Toda paziti moraš, da komu drugemu ne pride pod zob.

Matilda: Bodi no pametna. Ali misliš, da bom ljudem dajala take strupe? Saj sem vendar človek, ki ima srce in pamet.

Špela (ji da zavitek): Vem, da imaš srce! Posebno za Marto ga imaš veliko, kakor pravijo.

Matilda: Kaj pravijo?

Špela: No, da ti je Marta zelo pri srcu.

Matilda: O, kako so ljudje hudobni.

Špela: Kajne, da so hudobni! (Pogleda okrog sebe). Pozno je že, domov moram! Se bova pa še drugič kaj pomenili, kajne? (Vstane).

Matilda: Pa se še kaj oglasi, kadar boš kaj mimo hodila.

Špela (gre proti vratom): Bom, bom!

Urška (vstopi): Ti si tukaj, Špela? Slišala sem govorjenje, pa te po glasu nisem spoznala.

Špela: Urška, pojdi z menoj. Nekaj bi ti rada povedala.

Matilda: Ženina ima zate, ženina!

Urška: Je mlad in lep?

Špela: Vse ti bom povedala, kar z menoj pojdi!

Urška: No, pa grem, če res kaj veš!

Špela: Vem, vem! (Odideta).

. 12. prizor

Matilda (sama, gleda na zavitek): Tako! Strup imam, a poguma nimam. Kaj je boljše: živeti v negotovosti, v jezi in sovraštvu, vedno pričakovati, kdaj te razkrinkajo, ali z enim samim gibom napraviti vsemu temu konec? Mislim, da je poslednje boljše. Ona bo rešena in jaz tudi. — Mirno bom uživala potem svojo posest. — Toda, nekaj mi pravi, da sem ženska, da moram odpustiti, da moram ljubiti. Kaj je to? — Kako naj odpustim, kako naj ljubim, kako naj bom dobra, ko me pa tu notri tako peče, tako boli! Samo sebe vendar ne smem uničiti! Hujše — kakor je sedaj — ne more več biti. Napravila bom konec.

13. prizor

Manca (vstopi): Mama, kaj vam je? Tako ste bledi, tako upadli? Kaj se vam je zgodilo? Ali ste bolni?

Matilda: Nič mi ni!

Manca: Popolnoma ste izpremenjeni. In glas se vam trese. Nekaj se vam je moralo zgoditi.

Matilda (se dela veselo): Bodi no pametna! Ti vidiš vse tisto, česar ni in kar je, tega ne vidiš.

Manca: O mama, vidim, vse vidim, in še več vidim, kakor si mislite.

Matilda: Kaj?

Manca: Vidim v vašo dušo, v vaše srce. Vest vas peče, črv vam grize dušo, da ste taki, kakor bi ne bili moja mati. In z Marto? Bolna je in sedaj je morala še na pot.

Matilda (jezno): Molči že enkrat o njej! Ali si večerjala?

Manca: Urška in jaz obe sva že večerjali. Ali Marti denem za pokrov?

Matilda: Le postavi!

Manca: Mama, prosim vas lepo, povejte mi, zakaj tako nečloveško ravnate z Marto? Res je, da ni vaša hči, a hči vašega moža je in vi ste bili njegova žena.

Matilda: Tiho bodi o tem! Kaj pa ti veš, kakšna je, kako je hudobna, kako naju opravlja, kako naju sovraži.

Manca: Mama, to ni res. V njej ni jeze, ni sovrašтва. Sama dobrota jo je.

Matilda: Sama hinavščina — ne pa dobrot.

Manca: Kaj pa je z oporoko? Ali ste jo res ponaredili?

Matilda: Kdo ti je pa že to natvezil? Gotovo zopet ona, kajne?

Manca: Zakaj ste to storili?

Matilda: Rekla sem ti, da se ne vtikaj v stvari, ki te ne brigajo.

Manca: V šoli so nas učili in vi ste me učili, ne kradi!

Matilda: Dovolj mi je! Kar si se učila v šoli in kar sem te jaz učila, tega se drži. Skrbi sama zase, za mene ne glej. Moja dolžnost je, da skrbim za tebe, a tvoja ni, da mi izprašuješ vest!

Manca: Ali ne bi lažje živeli, če bi Marti povedali vse po pravici, kako je bilo. Vse bi vam odpustila in prijateljsko bi potem skupaj živeli. Nebesa bi imeli že na tem svetu. Tako je pa sam pekel.

Matilda: Ne čakaj, otroče!

Manca (poklekne): Mama, ubogajte me! Popravite krivico, ki ste jo storili! Popravite, prosim lepo!

Matilda: Vest meni nič ne očita. Vse, kar sem storila, je prav.

Manca: Ni prav! To vam dokažem! (Odhit).

14. prizor

Matilda (sama): Mera je polna in mora se izprazniti. (Odide in se kmalu vrne. S

seboj pripelje Manco). Ali sem te dobila? Tako ubogaš svojo mater? Tako jo jeziš? Ali ne poznaš četrte božje zapovedi: spoštuj očeta in mater!

Manca (jezno): Očeta in mater, da! Ne pa tatov in goljufov!

Matilda (divje): Manca...

15. prizor

Urška: Manca! Manca! (Kliče za odrom).

Manca (prestrašena): Moj Bog, kaj pa je? (Odhit ven).

Matilda (sede k mizi): Kaj se ji le blede?

Urška in *Manca* pripeljeta Marto v sobo vso onemoglo.

Urška: Slabo ji je!

Matilda: Prinesi ji večerje!

Manca: Takoj! (Hoče oditi).

Matilda: Ne ti, Urška naj gre ponjo!

Manca: Jaz grem.

Matilda: Urška mora iti! Urška, pojdi!

Urška gre in prinese skodelico, ki je bila v peči.

Matilda se obrne k oknu.

Manca: Urška, sedi tu k Marti. Jaz ji bom dajala večerjo. Toda prej moram pozkusiti, če ni prevroča. Daj sem!

Matilda (skoči in zakriči): Ne pokušaj!

Manca trdo drži skodelico in nepremično gleda mater.

Matilda (ji hoče vzeti skodelico): Ne pokušaj, pravi. Daj Marti, naj sama je. Zakaj vendar taka »crkljarija«.

Manca (srepo gleda mater): Sedaj mi je jasno. (Vrže skodelico po sobi, da se razdrobi). Tu imate!

Matilda: Manca! (Se zgrudi na stol).

Urška (gleda se to prestrašena): Kaj pa je? Sedaj vas pa res več ne razumem.

Marta (se komaj dvigne. Prijemlje se za mizo in leze k Matildi): Mama, kaj vam je? Manca, prinesi vode.

Manca (jezno): Naj si jo gre sama iskat. Ne maram biti več njena hči!

Marta: Moj Bog, usmiljenje! (Moči se ji vračajo.) Sama grem ponjo. (Počasi odide in se vrne s skodelico vode). Mama, pijte malo vode.

Matilda (kakor bi se prebudila iz sna, skoči po koncu): Kaj si še vedno tu, nesramnica!

Manca: Mislite mene?

Matilda: Kdo se briga zate.

Marta: Da, vrnila sem se od Kračmana. Slabo mi je prišlo na poti.

Manca: Ker še ni večerjala in tudi kosila je zanjo zmanjkalo.

Matilda (zadirčno): Kaj delaš tu pri meni? Zgubi se!

Urška: Matilda, ali si znorela?

Manca: Kaj vam je? Kaj ste storili? Mama, mama!

Matilda (Marti): Tam so vrata! Še nocoj mi izgini!

Marta (pade na kolena): Mama, samo nocoj naj še ostanem. Noč je!

Manca (poklekne): Mama, usmilite se!

Urška (poklekne): Matilda, bodi usmiljena!

Matilda: Ne poznam usmiljenja! Tam so vrata in pojdi! Še nocoj, še to uro moraš proč, proč od nas! Ti, ki si napravila sovraštvo med menoj in med vsemi sosedi, ti, ki si mi edino hčer iztrgala iz srca, ti nimáš več prostora v moji hiši!

Marta (vstane s povešeno glavo in počasi krene proti vratom). Grem.

Manca (skoči za njo): Nikamor ne greš!

Urška: Matilda, bodi no pametna, saj vidiš, da je noč!

Matilda (gleda kakor divja): Ali si še vedno tu!

Manca (drži Marto): Tu tudi ostane!

Marta (Manci): Ubogaj mater in pusti me. Ne bom pozabila tvoje dobrote! Z Bogom!

Manca (se je še bolj oklene): Ne, ne smeš odtod!

Matilda: Pusti, da odide!

Manca zajoka.

Marta: Ne jokaj, Manca! Saj ne grem sama. Bog gre z menoj in moja ranjka mati.

Manca (vzame svoj plašč in jo ogrne): Da te ne bo zeblo.

Matilda (odpre vrata in porine Marto ven): Tako! (Nato omahne v sobo).

ZASTOR PADE.

II. DEJANJE

Pozorišče: Gozd, skozi katerega pelje steza. Ob stezi je kamen ali štor. Blíža se polnočna ura. Noč je viharna in mrzla.

1. prizor

Marta (pride po dolgi pavzi od leve strani na oder. V obraz je bleda in upadena. Čevlje ima raztrgane, ogrnjena je v plašč, ki ga ji je dala Manca. Na glavi ima zavezano ruto. Od mraza se vsa trese.): Ne morem več naprej. (Zgrudi se na štor ob poti. Tu sloni nekaj časa, nato se vzdrami.) Kako sem izmučena! Celo uro že hodim, a nikamor ne pridem. Povsod me samo preplašeno gledijo, molčijo in bežijo pred menoj, kakor bi bila kužna. (Vsa se trese. Stiska se v plašč.) Joj, kako me zebe! (Ozira se na levo in desno.) Bog vedi, katera pot je prava? V mesto bi rada šla, da bi tam služila za deklo. Toda, kje je še mesto! (Poklekne in sklene roki.) O, Bog, ki vidiš v moje srce in vidiš vse moje strašno gorje, prosim te, ne odmakni od mene svojih svetih oči! Po nedolžnem me preganjajo! Nikomur nisem storila nič žalega. Ti vse veš in vse vidiš! Prosim, pomagaj! Pomagaj, sicer obnemorem! Moči me zapuščajo in bojim se, da ne bom mogla več naprej. Če veš, da je prav, da tu umrjem, naj se zgodi tvoja volja. Vzemi me k sebi in pripelji me k moji materi. — O, mati! (Zaihti.) Zakaj si me zapustila? Zakaj pustiš, da tavam sama v tej strašni temi po tej grozni samoti? Mama, mama! Pomagaj mi! Reši me! Čisto sama sem in zapuščena! Pridi in bodi mi v pomoč! O, mama! (Se zgrudi nezavestna na tla.)

2. prizor

Izza ozadja se prikaže ženska (rajna mati) v belo oblečena, spremljajo jo štirje angelčki (Martini bratje in sestre). Vsak je malo večji od drugega. Mati se vsa osvetljena približuje Marti, se skloni k njej, jo vzdigne v naročje in sede na štor odnosno kamen. Angelčki pokleknejo okrog Marte in grejejo njene roke in noge.

Marta (kakor v snu): Kako sem vesela, da si prišla, mamica! Kako rada te imam! Sedaj sem zopet zdrava!

Mati: Uboga moja hči! Veliko si trpela, veliko hudega prestala. Konec bo tvoiega trpljenja. Čaka te sreča, a ne zemeljska, temveč večna. Zemsko trpljenje je le pot, trnjeva in bodeča, do večnega veselja.

Marta: Res? Konec bo mojega trpljenja?

Mati: Da. Preizkušnjo si dobro prestala.

Marta: Kdo me je pa preizkušal?

Mati: Kralj.

Marta: Kateri kralj?

Mati: Kralj vesoljstva, kralj nebes in zemlje.

Marta: Kdo?

Mati: Sam Bog. On hoče imeti tvojo dušo zase.

Marta: Oh, mamica, ponesi mu jo! Tako rada mu jo dam.

Mati: Ni še prišel čas. Ko pride čas za to, poslal bo angela, ki te bo popeljal k Njemu.

Marta: Saj angelčki so že tu.

Mati: To so tvoji bratje in sestre. Tu je Janezek — najmlajši, tu Marija, tu Elizabeta in tu Jožef.

Marta: (stegne roki, kakor bi jih hotela objeti): Moji bratje in sestre? O, pridite k meni!

Mati: Vsi smo pri tebi.

Marta: Toda, kje je moj ata? Tako dolgo ga že nisem videla.

Mati: Pri očiščevanju je.

Marta: Torej še ni pri Bogu?

Mati: Še ni. Toda dolgo ne bo, ko pride tudi on.

Marta: Mislila sem, da sta skupaj.

Mati: Bog je dobrotar in pravičnost! Nič krivičnega ne pride k njemu.

Marta (se zgane in zakriči): Joj, mame gre!

Mati: V mojem varstvu si, hči!

Marta (se stiska k materi): Joj, pretepla me bo, umorila me bo!

Mati (jo poboža): Ne boj se!

Marta (zajoka): In kam naj sedaj grem? Domov ne smem več!

Mati: Poskrbljeno je zate.

Marta (se umiri).

3. prizor

Manca in Urška prideta od desne na oder. Obe sta ognjeni v plašče. Luč, ki je obsevala mater, angele in Marto, ugasne. Mati pokrije Marto s plaščem, da jo skrije Manci in Urški.

Urška: O ti Matilda, Matilda, matilda-sta! Kaj si storila! Kaj si storila!

Manca: Miruj že enkrat! Ne stokaj venomer!

Urška: Manca, Manca, ti ne veš, kaj se pravi ponoči bežati od doma! Ja, Manca, ti tega ne veš!

Manca: Bolje vem, kakor ti! Le nikar ne misli, da sem še tako neumna! — Toda, kje je Marta? Tu bi morala biti. (Iščeta.) V oni-le hiši (pokaže za kulise na levo) so mi rekli, da so videli pravkar iti tu skozi neko žensko. Gotovo je bila Marta.

Urška: Bodi no pametna! Marta ni šla sama tako daleč.

Manca: Kaj ti veš! Obup žene človeka včasih še dalje.

Urška: Misliš, da je Marta obupala?

Manca: Mogoče, kdo ve? Če bi se tebi ali meni tako godilo, bi gotovo obupala.

Urška: Jaz že ne. Šla bi k svojemu Franceljnu in bi bila pri njem.

Manca (se posmehuje): Ti že, ko imaš Franceljna, a ona, ki nima nikogar, ne more iti.

Urška: Kaj misliš, da ni imela fanta?

Manca: Ni vsaka tako prismojena, kakor si ti. (Išče okoli, kje bi zagledala Marto.)

Urška: Sedaj me boš pa še kregala? Jo pa sama išči, jaz grem pa domov.

Manca: Ne bodi užaljena, teta! Nisem tako hudo mislila. Toda za Marto dobro vem, da ni bila fantovska.

Urška (nejevoljno): Pa naj ne bo, no! Še žal ji bo.

Manca: Pojdiva jo iskat. Tu je ni, kakor vidiš.

Urška: Jaz ne grem nikamor več! Če je nisva tu našli, jo tudi tam ne bova. Bog ve, kje je!

Manca (odločno): Morava jo dobiti! Prej ne grem domov!

Urška: Jo pa sama išči! Kakšna pa bom jutri, ko ne bom celo noč nič spala. Kaj bo pa Francelj rekel?

Manca: Ti in tvoj Francelj! Kakor hočeš! Če nočeš, pa pojdi, saj me ni strah.

Urška: Pa naj bo! (Gre počasi za njo.) Grem pa še malo s teboj.

Manca: Toda hitro! (Hitro odideta.)

4. prizor

Mati in angeli počasi odidejo.

Marta (se po daljši pavzi prebudi. Gle-da okrog sebe. Začudeno): Ali sanjam? Ali je resnica? Govorila sem z materjo in svoje bratce in sestre sem videla. Joj, kako lepo je bilo! — Toda, ali je bilo res? — Gotovo je bilo res, saj sanje ne morejo biti tako žive, tako lepe. In tudi ne zebe me več. Tako tople roke imam in tudi noge imam kar vroče. Mogoče pa tudi sedaj samo še sanjam? Mogoče! (Po-mane si oči, gleda okrog sebe.) Oh, saj sem tu v tej strašni samoti, v tem črnem gozdu! Saj sem sama! Ni matere, ni bra-tov in ni sester! Nikogar ni! Samo sanje so bile. Samo sanje! Oh, zakaj samo sa-nje? Zakaj ne resnica? O, mama! (Na-sloni glavo v roki in ihti.) — Kam naj grem? Kam naj se obrnem? — Ali nisem sanjala, da mi je mama rekla, da bo konec mojega trpljenja? — Da, zdi se mi tako. A trpljenja, kakor vidim, še ne bo konec. Pravo trpljenje se šele pričinja. Da bi vsaj mama še ostala pri meni, da bi mi vsaj še ona nudila svojo roko. O, kako sladko bi bilo v njenem naročju! O, mama, pridi! (Dolga pavza. Za odrom se čujejo koraki. Marta se prestraši.) Moj Bog, nekdo pri-haja. Hitro moram od tod! (Vstane in po-časi odide na desno.)

5. prizor

Manca in Urška prideta od desne tako, da se ne srečata z Marto.

Urška (jezno): Kar domov grem! Do-volj mi je že tega iskanja. Če je ni, je ni!

Manca: Oh, teta, kako si pa nestrpna!

Urška: Bodi pa ti drugačna! Jaz ne morem biti! Na polnoči že gre, a midve sva sami v tem gozdu. Ali se nič ne bojiš, da bi naju kdo napadel?

Manca (sede na štor ali kamen): Kaj se bom le bala! Niti na misel mi ne pride kaj takega!

Urška: Ti si pa res čudna!

Minca (sedi zamišljena na štoru).

Urška: Kaj pa sedaj premišljuješ? Poj-di domov!

Manca: Kako naj grem domov, ko pa nisva našli Marte! Hudo mi je po njej in bojim se, da se ji kaj ne zgodi.

Urška: Kaj se ji bo le zgodilo, saj ni pol leta stara!

Manca: Ah, molči že enkrat!

Urška (jezno): Bom pa tiho! Jaz grem domov, ti pa kakor hočeš. Zaradi mene lahko sediš tu celo noč! Adijo! (Odide na levo.)

Manca (hitro vstane. Kliče za Urško): Urška, Urška! (Vse tiho.) Odšla je. Kaj naj jaz začnem sedaj? Strah me je! Ni-kamor ne morem več! Tudi jaz grem do-mov. Bo že Bog poskrbel, da se Marti ne bo nič hudega zgodilo. Jaz ne morem nič več! (Odhití na levo za Urško.)

6. prizor

Po daljšem odmoru prideta od desne Irena dr. Potočnik in Milka Korenova. Obe sta zaviti v tople plašče.

Irena: Zelo je slaba. Ne vem, če bo pre-bila še to noč.

Milka: Prav težko.

Irena: Škoda, da je tako daleč. Če bi bilo bližje, bi prišla večkrat k njej in mo-goče bi jo pozdravila. Sirota je, ker nima denarja, da bi šla v bolnico.

Milka: Ali misliš, da bi ji bilo potem kaj boljše? Saj ti si se vendar zavzela za-njo, kakor za svojo sestro. Toda, če ji je namenjena smrt, ne bodo pomagala nobe-na zdravila.

Irena: Otroci se mi smilijo. Tako so majhni, ubogi in sedaj naj izgubijo še mater.

Milka: Oče bo že skrbel zanje.

Irena: Kaj oče! On ne more, saj vidiš, da mora za delom. Kočica je premajhna, da bi nudila dovolj hrane za družinico.

Milka (se stiska v plašč): Kako hladno je nocoj!

Irena: Kmalu bo zima. Pojdiva hitro, pa se bova ogreli. Pozno je že.

Marta (zakriči v daljavi): Ah! (Sliši se močno stokanje.)

Milka: Ali slišiš? Kaj pa je to?

Irena (poslušaj): Ženski glas je. Gotovo se je zgodila kaka nesreča. Pojdiva po-gledat!

Milka: Saj res! (Obe odideta tja, ka-mor je odšla Marta.)

7. prizor

Milka in Irena prineseta na oder Marto, jo naslonita na kamen ali štor in poklek-

neta poleg tako, da Marta sloni na ramah zdravnice.

Irena: Slabo ji je. Vsa je obnemogla in prezebla.

Milka: To je še sreča, da sva jo našli, sicer bi gotovo zmrznila tu v gozdu.

Irena: Bog vedi, kaj je dekle iskalo v tej samoti tako pozno.

Milka: Tudi jaz sem radovedna. Kako bi ji le pomagale? Poglej, kar nič se ne predrami.

Irena: Milka, primi jo. Jaz imam nekaj kapljic. Te ji bodo gotovo pomagale.

Milka: Saj res, te ji bodo gotovo koristile.

Irena (odpre torbico, vzame steklenico in naliže na sladkor par kapljic zdravil ter jih da Marti.)

Milka: Sedaj bo pa kmalu boljše. Toda strašno jo zebe.

Irena: V svoj plašč jo bom ogrnila. (Sleče svoj plašč in ogrne Marto.) Mene še ne zebe tako, kakor to dekle.

Marta (se počasi zaveda in prebuja): Kje pa sem?

Irena: Tu v gozdu smo.

Marta: Moj Bog, saj tu sem že bila!

Irena: Gospodična, kar mirni ostanite! Vse bo dobro.

Milka: Ne bodite v skrbeh, saj sva mi dve pri vas.

Marta (ogleduje zdaj Ireno, zdaj Milko): O, kako znani se mi zdita!

Milka: Mogoče ste naju že videli.

Marta: V sanjah mogoče.

Irena: Mogoče! Ali vam je kaj boljše?

Marta (se prime za srce): Tu notri je tako slabo, tu je tako, kakor bi gorelo.

Irena: Malo potrpite, gospodična, kmalu bo boljše.

Milka: Mogoče ste lačni?

Marta: Ne, nisem lačna. Ne bi mogla jesti. Nocojšnji večer mi je nudil že vsega v obilni meri, zato ne potrebujem hrane.

Milka: Ubožica!

Irena: Kako pa vam je ime?

Marta: Marta sem.

Milka: Odkod ste pa doma?

Marta: Z Visokega sem bila doma.

Irena: Saj ste še, ali ne?

Marta: Nič več. Od nocoj naprej nič več. (Zajoka in se zopet onesvesti.)

Milka (jo hitro prestreže z roko, da ne pade.)

Marta (kakor v sanjah): Oh, moja mamica! Kje si! Kje si, mamica, da me puštiš samo? O, mama!

Irena: Ubogo dekle!

Milka: Da bi mogla vsaj povedati, zakaj je taka, zakaj je tako žalostna.

Irena: Veš kaj, Milka, jaz jo bom vzela s seboj. Pri meni bo. Dela imam itak dovolj in vidim, da bi bilo dekle pripravno, da bi mi kaj pomagalo.

Milka: Tudi jaz sem že na to mislila. Če je ne bi vzela ti, bi jo pa jaz. Tako jo ne smeva pustiti. Domov pa, verjetno, ne more več.

Irena: Marta, ali nimate matere?

Marta: Umrla je.

Milka: In očeta tudi ne?

Marta: Tudi oče že v grobu spi.

Milka: Bratov in sester tudi nimate?

Marta: Tudi ti so že pomrli.

Milka: Ubogo dekle!

Marta: Sama sem, čisto sama.

Milka: In kam ste bili nocoj namenjeni?

Marta: Ne vem. (Se dvigne.) Ne vem, kam bi šla.

Irena: Nimate doma?

Marta: Imela sem ga, a sedaj ga ima mačeha.

Milka: In ta vas seveda ne mara, kajne?

Marta: Sovraži me.

Irena: Ubožica!

Milka: Vas je mogoče spodila nocoj?

Marta: Da, spodila me je. In sedaj ne vem, ne kod, ne kam. (Joka.)

Irena: Ne jokajte! Od danes naprej ste moja hči.

Marta (jo pogleda s solznimi očmi.)

Irena: Ne verjamete?

Marta: O Bog! Ali je mogoče? Potem nisem prej sanjala?

Milka: Kaj?

Marta: Prej, ko sem tu ležala, se mi je zdelo, da je prišla mama in mi rekla, da je konec mojega trpljenja.

Irena: Naj bodo sanje ali resnica, vi ste moja. Ali vas smem imenovati moja Marta?

Marta: Imenujte me Marta! Tako sladek je vaš glas, kakor glas moje ranjke matere.

Irena: Mater ti bom nadomeščala, v kolikor največji meri bom mogla.

Milka: Ali ste kaj boljši, Marta?

Marta: Zakaj me vikate? Recite mi tudi vi samo Marta.

Milka: Dobro. Marta, ali ti je kaj boljše?

Marta: Boljše mi je. Mislim, da bi že lahko hodila.

Irena: Potem pa pojdimo, da bomo prej v mestu. (Vstanejo.)

Marta: Kako sem vama hvaležna! (Pri meta jo pod roko in jo odpeljeta.)

ZASTOR PADE

(Dalje prih.)

DEKLIŠKA KA

KA PRODIRA MED DELAVKE

Letošnja jesen je napolnila centralni odbor dekliške KA z velikim veseljem. Dolgo časa je delal že na tem, da kot med drugimi dekliškimi stanovi začne s kat. akcijo tudi med delavkami, ki so je morda najbolj potrebne. Pred očmi nam je bil vedno čudovit zgled ženske delavske KA kot ga kaže žosistovsko gibanje v Belgiji in na Holandskem. In po čemur smo hrepeneli, za kar smo se prizadevali, to nam je tudi Bog bogato blagoslovil.

Začetek vsake KA je v duhovnih globinah krščanske duše. Za delavke velja isto — še toliko bolj, kolikor so bolj izpostavljene nevarnostim sodobnega materializma. Zato smo jih povabili najprej na duhovne vaje, ki se jih je udeležilo 44 iz raznih tovarn in raznih krajev. Prišle so, polne nad in strahu — na prve duh. vaje KA za delavke. Toda, če kdo misli, da današnji delavec za tako visoke zadeve ni dovzeten, bi moral opazovati, kako so hrepeneče srkale, te od strojev izbičane duše, vase duhovno hrano pre-mišljevanj, molitve in daritve! V resnici, Kristus je delavstvu bolj soroden kot mnogim drugim stanovom in ko se delavec z njim iskreno sreča, tedaj mu srce prekipeva radosti. Največji zločin preteklega in sedanjega stoletja je, da se delavstvu nasilno jemlje Kristus in Cerkev. Zato pa mora biti cilj vsega dela za delavca: vrniti mu Kristusa.

Prav to je bil namen tečaja KA, ki se je začel takoj po duh. vajah in trajal dolgo vrsto večerov. In delavke so obiskovale tečaj, ob še večji udeležbi prihajale s tramvajem, vlakom in peš in živahno sodelovale pri razgovorih, ki so skušali zajeti resnične delavske razmere kot so in kot bi biti morale. Ni čudno, da so prišle na vrsto stvari, ki danes krščansko delavstvo najbolj bole, tako neprestano smo morali na vse dvome dajati odgovor: izboljšajmo človeka, napravimo ga za popolnega kristjana, in rešili smo vse, kjer bo ta človek dobil vpliv. In zadnji čas je za to delo, kar preveč nekrščanskega je med delavstvom, ne samo pri komunistih, ki so največja nevarnost, ampak tudi v domači hiši. Rešitev teh razmer more prinesiti edino delavska mladina, ki je stanovsko zavedna ali istočasno globoko verna in krščansko pogumna. To mladino vzgojiti je naloga KA. Vzgojiti pa jo táko, da bo odvisna in naslonjena na Cerkev, ki more v zmoti sodobnosti edino res nesebično svetu prinašati Luč, Resnico in Življenje.

Tako smo govorili, za to se navdušili v prepričanju, da nas bo vsaka druga smer pahnila v enostranost in preprečila tisto katoliško reformo, o kateri že dolgo govorimo, pa je še nikjer ne vidimo. Dekliška KA bo skrbela, da za tako reševanje vprašanja kršč. delavstva vzgoji v svojih duhovnih vajah čimveč delavk, ki bodo mogle potem odločno nastopati kot apostoli svojih tovarišic iz svojih tovarn.

CERKEV UKAZUJE — TISK

Vprašanje katoliškega tiska je eno izmed tistih, pri katerem je zaspornost in nemarnost katoličanov najbolj vidna, pa tudi najbolj usodna. Da je vera in morala tako globoko padla, bogve če ne nosi največje krivde za to ravno brezveren, versko brezbrizen in nemoralen tisk, naj so to dnevniki ali tedniki, knjige ali mesečniki. Rešitev je v odpovedi slabemu tisku in navdušenemu delu za dober tisk. In to ni samo zadeva nekaterih, to je zadeva vsakega katoličana. V imenu Pija XI. je za Božič to veliko dolžnost katoličanom predložil kard. *Pacelli* in za vernike ljubljanske škofije njen nadpastir *dr. Rožman*, ko jih je pozval, naj se postavijo »popolnoma v službo dobrega tiska«. Naša skrb mora biti, da ne bo ostalo samo pri besedah kot že nekaj let sem pri nas vsi pozivi na zboljšanje tega in onega ostanejo samo pri besedah.

Papež in škof se zavedata, kako bi se spremenilo lice kat. Cerkve, če bi res verniki storili svojo »tiskovno« dolžnost. Slabi listi ne bi mogli živeti, dobri bi pridobili na naročnikih in bi se mogli zboljšati, poplava umazanih romanov bi morala usahniti in ljudje bi postali enaki temu, kar berejo — dobri.

Čudno so pogledali verniki, ko je njihov župnik začel pridigo tako-le: »Če bi bil jaz hudič... Ne bi vas učil kleti in nečistovati in krasti in tajiti Boga... Naročil bi vas na slab tisk: časopis in knjigo, ki bi počasi in gotovo vse to v vas vzgojili in tako mene samega nadomestili...« Čudno so pogledali, toda resnico je govoril. Delo za dober tisk spada med najvažnejša apostolska dela v našem času.

Zato prosimo vse članice KA vseh stanov, da brez odlašanja ubogajo klic Cerkve in se v svojih krožkih posvetujejo, kako bodo to delo izvedle. Treba se je takoj javiti g. župniku in se mu ponuditi za delo za dober tisk. Posebno je treba paziti na tisk, ki ga bero dekleta. Slabega odpraviti, dobrega pomnožiti. Ne čakati podrobnih navodil iz centrale, ko vam jih lahko dá župnik oz. njegov namestnik, ko si jih morate v svojem apostolskem navdušenju same izmisliti. Cerkev kliče — KA poslušaj!

PO ŽENSKEM SVETU

Dunajska univerza je pričela novo akademsko leto s sveto mašo in klicanjem svetega Duha. Te pobožnosti so se udeležili

številni profesorji vseh fakultet, zelo mnogo študentov in vernikov, pod vodstvom univ. rektorja dr. Leopolda Arzta, profe-

sorja na medicinski fakulteti. Že dolga leta je tej otvoritvi prisostvovala samo teološka fakulteta, dočim so druge fakultete izostale. Lepo število akademikov in zlasti akademikinj je pri tej sv. maši prejelo sv. obhajilo.

V *Alcazarju v Toledu* je bilo tudi šest usmiljenih sester, ki so ves čas obleganja dan in noč delale. Ranjencev je bilo toliko, da so porabile vse prostore, ki so bili količak varni, a so jih morale zaradi strupenih plinov, ki so jih rdeči rabili pri obleganju, trikrat prenesti, nazadnje v kletne prostore.

Državno zborovanje avstrijskih katoliških deklet se je vršilo v Innsbrucku 10. in 11. oktobra t. l. Na zborovanju so razpravljali o psiholoških in pedagoških pogojih za delo med dekleti, o nalogah dušnega pastirstva med dekleti in so bila podana poročila o praktičnem delu na mladinskih tednih. Blagoslovljen in razvit je bil tudi zvezni prapor za tirolsko dekleško zvezo ter so se obdržala tudi zborovanja dekleških Marijinih družb in društev visokoškolk.

Dietične asistentke. Šolsko ministrstvo v Pragi je ustanovilo višjo dietično šolo, katero obiskujejo mladenke, ki imajo, ko končajo to šolo ime »dietične asistentke«. Ta šola je priključena gospodinjstvem odseku češke ženske obrtne šole v Pragi II. in je v zvezi s praško kliniko. Kot pogoj za vstop se zahteva dveletna družinska šola, 5 mesečna gospodinjška šola in 5 mesečna praksa v večjih gospodinjstvih podjetjih. Treba pa je opraviti tudi sprejemni izpit iz teoretičnega gospodinjstva, kemije, matematike, praktičnega kuhanja itd. Šola traja 1 leto in pol. Poleg kuhanja in pripravljavanja hrane za bolnike, se uče gojenke tudi še vseh predmetov, ki spadajo k temu delu.

Prva zdravnica v Evropi. Nedavno je umrla v 98. letu starosti zdravnica dr. med. Matilda Theyssen. Šele leta 1900. je bilo nemškim ženam dovoljeno obiskovati univerze. Umevno je torej, da je 1858 takrat 20 letna Matilda Theysson zastonj iskala vstopa na domače in tuje univerze, da bi se posvetila študiju medicine. Kot prva evropska študentka je končno prišla na pariško Sorbonno in je o teh svojih vtisih, izpitih in doktoratu, najprej v Lisaboni in

potem še v Parizu, sama poročala v nemški »Christliche Frau«. V začetku njenega študija pade tudi njen prestop v katoliško cerkev, ki jo je zbližal z znamenitim govornikom Lacordaireom. Zelo mnogo je potovala. V vojskah 1866, 1870 in 1871 je bila na bojnih poljanah, kjer je oskrbovala ranjence, dokler je ni težja rana samo prisilila v bolnico. Od tedaj je imela malo hibo na nogi. S svojo medicinsko znanostjo je velikokrat imela nepričakovane uspehe. Večkrat se je njej posrečilo, ko so drugi že odpovedali zdravljenje. Vzdrževala je sanatorij »Burg« pri Bazelu, pozneje v Strasburgu »Vila Pax«. Kakor jo je ljubezen do siromakov in notranji nagon za vsakršno pomoč silil že k njenemu študiju, prav tako je bilo to dvoje njen kažipot v življenje. Verjetno je, da ni mogla razumeti, kako je premnogo ljudi, ki za potrebo bližnjega nimajo nikaškega umevanja. Sama pa je imela za najmanjše dokaze sočutja prisrčne besede hvaležnosti. Težko jo je zadel konec svetovne vojne, ko je bila skoro 80 letna prestavljen v novo državo, ker je zahodna cona Nemčije pripadla Franciji. Vendar je pustila hišo in dom, ki si ga je tam ustvarila ter se je naselila v Freiburgu pri redovnih sestrah. Pa še tu je delovala kot zdravnica. V svoji starosti je živela skupno s svojo prijateljico, ki pa je sama zbolela. Tako se je morala in tudi iz zdravstvenih ozirov preseliti v Švico, kjer jo je v 98. letu dohitela smrt.

Tečaj voditeljic dekleških društev v Avstriji se je vršil od 2. do 6. januarja na gradu Sv. Martin pri Gradcu. Posebna naloga tega tečaja je bila v teoretičnih predavanjih in praktičnem skupnem delu nuditi voditeljicam mladinskih krožkov, t. j. dekletom od 14. do 18. leta vse potrebno. Petje, igre, gimnastika so bile zelo dobro zastopane. Poseben poudarek ima priprava dekleta na poklic in družino. Prav tako tudi način, kako naj se vživi v narod in domovino. Poleg tega pa so tudi bili razgovori o socialnem delu mladega dekleta.

Centralno vodstvo avstrijskih dekleških zvez je imelo v Inomostu v prvih dnevih oktobra svojo letno skupščino. Glavni predmet razgovorov je bil, kako zajeti mlada dekleta takoj po izstopu iz šole. Prav zato

je bilo tudi vse delo prvega dne posvečeno razumevanju mlade deklice, njenega mišljenja, hotenja in doživljanja, kar naj bi bil glavni vzrok, ki bi pripeljal to mlado deklico med enako misleče tovarišice v organizacije. Ker je tudi duhovno vodstvo novodobne ženske madine precej drugačno, kakor je bilo v prejšnjih letih, je bil en dan posvečen tudi duhovnim voditeljem, ki žrtvujejo svoj čas v deklških organizacijah.

18. decembra 1936 so v Nemčiji praznovali 60. smrti dan Luize Hensel, ki je zna-

na nemška pesnica in je v svojem 18. letu sestavila pesemco:

Truden sem, počivat grem,
očke kar takoj zaprem.
Oče, Tvoje naj oko
bdi nad mojo posteljo.
Če sem danes česa kriv,
Bog mi bodi milostljiv!
Milost božja, Rešnja Kri
zbriše naj vse grehe mi.

ki je znana po vsem svetu in jo zlasti nemški otroci molijo in pojo kot svojo večerno molitev.

IZ NAŠIH KROGOV

IZ VODSTVA DEKLIŠKIH KROŽKOV

Vodstvo deklških krožkov je priredilo v dneh od 14. do 15. novembra 1936 v Lichtenthurnovem zavodu svoj drugi prosvetno-organizatorični tečaj, katerega so se udeležile zastopnice deklških krožkov.

Takoj popoldne so se začela v zavodu zbirati dekleta, katerih število je do začetka tečaja naraslo na 150. Videlo se je takoj, da so prišla dekleta z veseljem in velikim pričakovanjem vsega lepega, ki naj se jim nudi v kratkem času, ki jim je na razpolago. Točno ob 5. uri popoldne je s. predsednica otvorila tečaj ter pozdravila s prisrčnimi besedami vse zastopnice krožkov. Obrazložila je na kratko pomen tečaja ter izrazila željo, naj bi dekleta vse lepe misli, vsa navodila, ki jih bodo tekom tečaja prejela, ponesla domov v svoje krožke.

Nato je povzel besedo duhovni voditelj preč. g. prof. Jože Košir, ki je tolmačil versko delo med dekleti in v družbi sploh. Poudarjal je, da mora biti vse naše prosvetno in kulturno delo prežeto z verskim duhom. Versko življenje se mora očitovati pri vseh naših opravilih v krožkih, doma, v poklicu in v družbi. S stališča vere moramo presoјati sebe in vse pojave v naši okolici, vsa življenjska vprašanja. Za ta presoјanja pa je potrebno poznanje stvari, zato se moramo v tej smeri v naših društvih in krožkih vzgajati. Same si moramo načrtati jasno linijo, od katere ne smemo

korak odstopiti. Prosveta naj ne naredi iz nas samo dobre prosvetne delavke, temveč moramo postati po njej dobra, globokoverna dekleta, neomajna v svojih načelih. Naše delo se osredotočuje na odru; če pa igramo, naj bo naša igra verska, narodna, socialna. V naših društvih se žal mnogo preveč poudarja družabnost, pozablja pa se marsikje na versko poglobitev našega dela. Na nas dekletih pa je, da vedno in povsod z besedo in dejanjem lahko pokažemo, da smo *katoliško - prosvetno* vzgojene in znamo po načelih te organizacije tudi živeti in delovati. — Predavanje je bilo res izčrpno in dekleta so ga sprejela s pravim umevanjem.

Sledilo je predavanje g. Puša o slovenski narodni pesmi. Apeliral je na dekleta, naj razširjajo našo slovensko pesem povsod, na svojih prireditvah, na domačih koncertih naj jo predvajajo, ono pristno narodno pesem, kot so jo prepevali naši dedje in babice. Ne pustimo je izumetničiti, razlajnati v »šlagerje«, ki se prepevajo po cestah in beznicah, ostati mora čista in nedotaknjena. Po predavanju je sedel h klavirju in zaigral melodijo, ki je bila sicer vsa tuja, a vendar tako domača. Tuja je bila, vsaj je bila prvokrat pred publiko igrana, domača pa vsled tega, ker je bila kompozicija tako pristno slovenska, saj je delo g. pevovodje samega. Ko je poleg melodije zapel še našo znano pesem »Slovenka sem«, so jo dekleta z največjim navdu-

šenjem sprejela in takoj zelo vzljubila, vsaj so jo še pozneje ob vsaki priliki prepevala.

Po večerji, kjer so dala dekleta duška svojemu veselemu razpoloženju, smo nadaljevale s programom. Sledil je »vzoren dekliški večer«, ki ga je priredil zelo agilni šentpeterski dekliški krožek. Po molitvi je ena članica prečitala iz sv. pisma evangelij o sejavcu in semenu, ki naj bi bil uvod k predavanju, hotoč pokazati, kako troši lahko tisk dobro ali slabo seme med ljudstvo. Tudi recitacija Cankarjevega dela: »Tuja učenost«, ki je izzvenela v veliko misel: O mati, ko bi ti vedela, kakšne knjige in časopise dobijo v roke tvoji nepokvarjeni otroci, kakšna gnusoba se jim po njih odkriva in razdvaja njihove duše, jokala bi od žalosti. Marsikomu je grobokop ravno slab tisk, o katerem je v naslednji točki večera govorila s. Iva Pregljeva. Po udarjala je, kako važno vlogo igra v današnji dobi tisk, saj se ga poslužuje ves kulturni svet. Potom tiska se bojuje težek boj med dvema največjima silama: krščanstvom in brezverstvom, zmagal bo, kdor bo močnejši. Zato je naša največja naloga, da propagiramo za dober tisk, ki je strogo katoliški ter da iztrebimo iz naših domov vse ono časopisje, ki nasprotuje naši veri, ki je našim verskim načelom nasprotno opredeljeno. Po govoru se je razvila živahna debata o dnevnikih, tednikih in mesečnikih, ki prihajajo v naše hiše. Pri tem se je odločno poudarjalo, da je naš edini ženski list »Vigred«, katerega naj v nobenem domu ne manjka.

Nato je sledilo predavanje dr. Marjana Pogačnika, ki je na kratko obrazložil, kaj je rana, kako jo zavarujemo pred vsako zastrupitvijo, kako jo obvezujemo, nakar je vse podrobnosti še praktično pokazal.

Naslednje jutro so se vsa dekleta zbrala v novi kapelici k sv. maši. Gospod duhovni voditelj je z lepimi besedami opisal pomen sv. maše, ko se naš Zveličar daruje svojemu nebeškemu Očetu. Tudi me moramo vedno z dušo slediti tej veliki daritvi ter vse svoje žrtve in trpljenje posvetiti Njemu, ki vodi vse naše življenjske načrte. Med sv. mašo so potem zadonele iz vseh dekliških grl lepe kongresne pesmi, kar je naredilo na vse tečajnice mogočen vtis.

Od 8. do 10. ure so se dekleta pod vodstvom g. prof. Dobovška v gimnastičnih vajah temeljito razgibala ter pokazala, kako veliko zanimanje in veselje kažejo vsi krožki, bodisi iz mesta ali dežele, tudi za šport.

Za tem je govoril g. dr. Ahčin: o komunistični nevarnosti, ki z vsemi umetnimi sredstvi izvablja v svoje tabore naše kmet-sko in delavsko ljudstvo, kakor tudi omahujočo svetno inteligenco. Delavstvo je nepoučeno in z veseljem drvi v nastavljene mreže, polne obljub, ki so samo besede, katerim še mnogo manjka do uresničitve. Intelligence pa se komunizem poslužuje za propagando, ki je danes zelo močna, ker je podprta z ogromnim kapitalom. Zelo žalostno je dejstvo, da se ta ljulika scje tudi med ženstvo in žal ne brez uspehov, dasiravno je ženska po komunističnih idejah moralno kot gospodarsko zelo udarjena. Tudi naša mladina je tako dostopna za te novotarije, pod katerimi se skriva komunistična glavna ideja: Boj proti Bogu, boj Cerkvi. Ni komunizem tako nevaren radi zahteve po gospodarski preureditvi, saj si je vsi želimo v svrhu zboljšanja zlasti delavskega in kmeškega vprašanja, nevaren je radi brezboštva in idej, ki so s tem v tesni povezanosti. Zato je naša sveta naloga, da se z vsemi silami in sredstvi borimo proti temu delu, da val brezboštva ne zajame nas in zlasti naše mladine in nas pritegne v svoje grozeče globine. Kakor predavanje samo, tako je bila tudi debata, ki se je razvila, zelo zanimiva.

Ob 11. uri se je pričel občni zbor V. D. K. Pozdravu s. predsednice so sledila poročila tajnice, blagajničarke, predsednice in revizorke. Pri sledečih volitvah so bile izvoljene v odbor sestre: Pogačnik, Dobovšek, Bajd, Novak, Hafner, Pregelj Iva, Remijaš, Slapar Ina, Lipoglavšek in Hribar. Pri slučajnostih so krožki izrazili razne želje, tako glede okrožij, dela, gimnastike, prosvetne tvarine i. dr., ki se bodo vse pri napravi nadaljnih načrtov vpoštevale.

Popoldne je g. prof. Dobovšek nadaljeval s poučevanjem gimnastike, kateremu so vse pozorno sledile in skrbno izvajale vse predvajane gibe.

V predavanju ge. dr. Žitkove o ženski higijeni, so slišala dekleta marsikaj pouč-

nega, kar jim gotovo do sedaj še ni bilo znano. Za vsa navodila so se pokazale poslušalke zelo hvaležne.

Sledilo je idejno predavanje gdč. Kriste Hafnerjeve. Lepo je razvijala misli, zakaj se zbiramo v krožkih, kakšno naj bo naše delo, kako naj vodimo sestanke in kaj naj bodo naši glavni cilji. V naših krožkih se hočemo vzgajati v dobra, versko globoka in značajna dekleta, vse naše delo mora biti idejno, ako hočemo doseči razmah. Delati moramo po načrtanem programu, kateremu morajo biti prve točke verska in socialna vzgoja. Pri naših sestankih naj vlada red, točnost in kar je najvažnejše, lepo sestrsko prijateljstvo. Vsako dekle, ki pride med nas, naj čuti, da je postala članica velike družine, katero veže med seboj vez lepe krščanske ljubezni. — Delo v krožkih bo od marsikatero zahtevalo tudi žrtev, manjših ali večjih, kakor jih bo katera zmogla. V žrtvah se utrjujmo, v žrtvah in odpovedih se vzgajajmo, da bomo močne in vztrajno znale kljubovati vsem naporom, ki nas čakajo v življenju. Zanimivo predavanje je dalo povod za živahno debato.

Po večerji smo poslušale še lepo skioptično predavanje ravnatelja P. Z. preč. g. Zora o temi: Narodne noše in običaji. Nato so dekleta še enkrat prisrčno in navdušeno zapela našo novo pesem »Slovenka sem«, nakar so se podala k počitku.

S tem je bil program tečaja zaključen. Po veliki udeležbi in navdušenju, ki so ga dekleta kazala za časa tečaja, lahko sklepamo, kako zelo so potrebni slični tečaji. Vendar bi se morali vršiti v širšem obsegu, ako bi hotele povedati na tečaju vse, kar nam leži na srcu in da bi se tudi medsebojno bolj spoznale, česar tako pičlo odmerjen čas žal ne dopušča. Vse lepe misli, vse nauke in vsa navodila, vse navdušenje in vso dobro voljo za delo pa bomo ponesele domov v svoje krožke, med svoje sestre. Sklepi, ki smo jih naredile na tečaju pa naj bodo: Naše delo hočemo podvojiti, poglobiti v verskem duhu. Pomnožiti hočemo naše znanje v vseh panogah, da bomo mogle vršiti velike naloge, ki nas čakajo. Od svojega pridobljenega bogastva hočemo dajati vsej naši okolici ter s tem vršiti verski in kulturni apostolat. Iz

naših vrst naj zrastejo velika, vzorna dekleta, vzgojena za naloge telesnega in duhovnega materinstva, kakor je pač za vsako posamezno zapisano v knjigi življenja.

POROČILO KRŠČANSKE ŽENSKÉ ZVEZE NA HAJDINI PRI PTUJU

Minulo leto je tukajšnja K. Ž. Z. nekoliko izostala s svojimi poročili v Vigredi — zgledalo je kot bi zaspala. Pa ne, baš nasprotno se je zgodilo.

Ob priliki zadnjega občnega zbora februarja lanskega leta, je spremenila svoje ime. Tako smo dobile iz »Zveze deklet in mater« sedanjo »Krščansko žensko zvezo«, ki je svoj delokrog razširila tudi čez meje hajdinske župnije na bližnjo okolico s tem, da okoliške žene in dekleta sprejema kot svoje članice. Da bi zavzele čim širše število in organizirale vse ženstvo v svojem delokrogu v K. Ž. Z. smo svoje delovanje razvile in uredile po posameznih krožkih. Imamo evharistični, dobrodelni, prireditveni krožek in v zadnjem času smo še ustanovile mladinski krožek. — Da vse to da dela, razmišljanja, preudarjanja, mi najbrž vsakdo rad prizna. Pa vse gre z dobro voljo, ter v složnosti in v sporazumu veselo svojo pot, do lepih uspehov, za katere gre predvsem »hvala Bogu«, pa tudi našim požrtvovalnim dekletom in ženam. Vsestransko pa podpira naše delovanje domači župnik veleč. g. Vek. Skuhala, s svojimi globokozamišljenimi, vendar nazorno in praktično podanimi predavanji iz različnih panog versko-moralne vzgoje. Kot imeniten pedagog je povedel na prošnjo odborovo dekleta v »Šolo za neveste«, kjer je pojasnjeval, učil, rotil naravnost žensko mladino pred raznim zlom. V tej šoli za neveste je bilo veliko nadomeščenega, česar mnogo zanemarijo matere pri svojih hčerah, kar se tiče teh, v letih dozorevanja. Da bi le bilo dovolj in pravilno razumevanja, saj obisk »šole za neveste« ob priliki sestankov je bil vedno polnoštevilen. Pa tudi drugače so sestanki vedno dobro obiskani. To nam daje jamstvo, da je naše ženstvo res vzljubilo našo organizacijo; da je zavedno in zvesto svojemu programu. To nam daje poguma in moči, da ne omahujemo, ko se imamo boriti s težavami in na-

sprotstvi. Čim bolj se nasprotstva napihujejo, tem več nas je. Hvala Bogu!

Toda besedo še o naših krožkih. Evarhistični krožek se giblje v češčenju evarhističnega Kralja. Dobrodelni, za katerega so se močno zavzele socialno čuteče članice, je z raznimi denarnimi in drugimi podporami otiral solze težko prizadetim družinam, kakor tudi lajšal življenje revnim domačim študentom. Prireditveni krožek pa je skrbel z diletanskim zborom za prirejanje lepih iger in akademij verskega in narodnega značaja. V ime in proslavo naših mater smo priredile lepe točke, v spomin 10letnice župnikovanja domačega župnika smo dale nekaj sicer skromnih, a ljubkih točk; slavili smo 11. oktobra koroški dan z narodno akademijo, kjer smo se spominjale naših sester v zaslužjenem ozemlju, ki se ne morejo kretati tako kakor me in morajo brezskrbno, ter morajo ne po svoji krivdi gledati, kako umira slovenski živelj pod pritiskom tujčevega jarma. — In mladinski krožek — naša nada sedaj, a kmalu tudi naš ponos! Ta je šele v razvoju. Pa zajele bomo vse od 14—16 let, ki zapuščajo šolske sobe in gredo v življenje, vse te deklice morajo biti popolnoma nam vdane, naše mladenke. To bo nova generacija, ki mora biti boljša od sedanje — boljša od nas. Velike so naše težnje, kaj ne? Pa dosegljive so, pod pokroviteljstvom »Matere z božjim Detetom«, ki smo si jo izbrale za svojo društveno zaščitnico. Dekleta, predvsem mladenke pa imajo »Imaculato«.

In če še kaj povem o naših izletih! Pa sestanki? Saj veste, da nam postanejo stene društvene dvorane pretesne in potem jo mahnemo vun v božji svet, v ljubo prirodo. Tu je pa spored čisto preprost. Petje, rajanje, zbijanje šal in dovtipov, in sonce že zahaja, ko je še komaj zažarelo jutro — vse prekratki so taki izletniški dnevi; a spomini nazaj se še vzbujajo tedne in tedne. Na izletih je vse razposajeno veselo; staro in mlado poje in se smeje. Na izlete ne gremo namreč dekleta same tudi mamice, očetje in bratje morajo zraven, zato je jasno, zakaj napolnimo po štiri velike avtobuse.

Na sestankih, ki smo jih dosedaj prirejale zgolj poučne vsebine, pa si tudi pri-

pravimo poleg poučnega, še marsikaj prijetnega; tako, da ni nikdar dolgega časa. Pojemo, igramo, deklamiramo in poslušamo predavanja — pa je srce polno — prepolno. Seveda, saj si nikdo ne misli, da je vse ravno in gladko — imamo tudi, pisanih srak, ki jih krtačimo in likamo; včasih se nam posreči, tu pa tam tudi katera »sfrči«. — Pa zdi se, da se drugod še slabše počuti.

Za v prihodnje pa smo se odločile od čisa do časa prirejati tudi družabne sestanke, da še bolj zainteresiramo naše ljudi za katoliška načela. Za prvi tak sestanek se že pripravljamo z razstavo ročnih in gospodinjskih del, ki jih je zmožna vršiti spretna ženska roka. — Kako bomo izpeljale — upajmo, da dobro, daj Bog! To bodo še čitateljice Vigredi sigurno zvedele — ker če se pero zlomi, ni daleč kovačija — če pa o svetem Jakobu črnilo zmrzne, ga na štedilniku segrejemo. Bog živi!

Marica Zelenikova

SV. KRIŽ PRI ROGAŠKI SLATINI PROSLAVA BREZMADEŽNE

Tudi pri nas smo proslavili nebeško Mamico s sledečimi točkami:

Simbolična vaja po pesmi »Mi smo Marija, tvoji mornarji...« Nato sta nastopila dva člana pevskega zbora s pesmijo »Večerni zvon...« Sledil je govor č. gosпода voditelja A. Čatarja: »Marija, naša mati«. Za tem je nastopil celotni pevski zbor z »Zdrava, Marija«. H koncu je še sledila duhovna igrica »Anima«, ki je napravila na vse globok vtis. Proslavo smo zaključili z občnim zborom Slomškovega prosv. društva.

Brezmadežna, vodi nas skozi tmine in borbe življenja! Saj naše željne oči Te iščejo.

Micka Krumpak.

DUHOVNE VAJE V DOMU DEVICE MOGOČNE

se bodo vršile: za dekleta od 27. februarja do 3. marca; za žene od 13. do 17. marca. Pričetek prvi dan ob 6 uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina znaša 100 D.

Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

SVETI VEČER PRI NAS!

Lep je pomladni večer, ko vse diši po mladnem cvetju. Tako usvežujoč se nam zdi večer v poletju, ko utrujeni od težkega dela sedimo na klopici pred hišo in zremo v zvezdnato nebo. A lep čez vse večere je sveti večer. Naj si bo nebo jasno ali temno kot morje, zmeraj je enako lep, vedno tako skrivnosten.

Sveti večer! — Že tedne prej se pogovarjamo z bratcem in sestro, kako bomo postavili jaslice. Kako bomo okrasili božično drevesce, da bo vse nekoliko drugače kot je bilo prejšnje leto. Vsak se potrudi po svojih močeh, da bo sveti večer čim lepši.

Z molitvijo se pričinja pri nas sv. večer. Po običajnem kajenju po vseh prostorih se vsa družina zbere v družinski sobi, kjer pred jaslicami molimo vse tri dele rožnega venca. Zdi se mi, da je ta večer veliko lažje lepo moliti kot druge večere. Po molitvi opravimo še vsa potrebna dela v kuhinji in v hlevu. Še živina se mi zdi nocoj nekam bolj zadovoljna, kot da bi doumela skrivnost sv. noči.

Vsak pohiti z delom, da ga opravi čim prej. Po večerji se zberemo v čisto pospravljeni sobi, kjer še vse diši po kadilu. Najbolj prijetno je pač pri peči. Samo mala sestra mora biti kar mogoče blizu jaslic. Ne more se načuditi Detetu, ki leži v revnem hlevčku. Za vsakega pastirčka posebej hoče nekaj vedeti. Atek si je prižgal pipo, in sicer tisto lepo, ki je samo za ob praznikih. Mamica se je celo pripravila, da bi čitala, pa ji je skoraj nemogoče. Kajti vsak ve nocoj toliko povedati. Atek nas popelje tja na Goriško, kjer je ob svetovni vojni doživeljal svete večere, polne groze. Stari Francelj, ki se je spravlil na zapeček, bi rad pripovedoval o strahovih. Pa vsaj meni se strahovi nocoj niso zdeli

tako strašni kot drugokrat. Mnogo zanimivega so vedeli povedati. Toda kdo nam nocoj ve več povedati kot jaslice! Človek bi kar strmел vanje. Tako resnično lepe se mi zde nocoj. Borni hlevček! Prav nad Jezuščkovo glavico sveti mala žarnica, kar je pač zasluga mojega bratca, ki je cel elektrotehnik. Hribčki in dolinice iz lepega mahu so tako naravni. In potem stezica, ki pelje v Betlehem, kot da bi peljala res nekam v daljo. Modro nebo v ozadju in srebrne zvezde na njem, angel v oblaku svilenih lasčkov, vse to naredi naše jaslice tako resnične. Sploh vse se mi zdi živo. Pastirčki, se mi zdi, da res hodijo, Marija, da se res sklanja nad Jezuščka, in Detece, da blagoslavlja...

Prav pred jaslicami stoji božično drevesce. Ni bogato okrašeno. Lučke gorijo na njem. Cela smrečica je kot ena sama luč. Saj tudi je, saj pomeni Boga.

Med pripovedovanjem in premišljevanjem neskončne ljubezni božje, ki je dopustila, da je Jezus prišel v tej mrzli noči med uboge zemljane, je hitro potekel čas. Pri cerkvi so se oglasili zvonovi. Vabili so k polnočnici. Oh, tako lepo pojo božični zvonovi, da bi človek kar jokal od veselja! Odšli smo skozi zvezdnato božično noč v cerkev. Atek in mamica sta ostala doma. Lučka pred jaslicami je pa zdaj gorela še bolj skrivnostno kot prej.

Tak je sv. večer pri nas! Preprost, kot smo preprosti mi, ki ga doživljamo. V srcu vsakega člana naše družine, upam, da so ta večer resnične jaslice. Vsak se potrudi, da za te lepe praznike pripravi božjemu Detetu v svoji duši lep prostorček.

Kako je v tvoji družini, draga sestra? Morda je sv. večer pri vas mnogo lepši. O, če so srca vseh tvojih dragih jaslice, je gotovo lep.

Dekle z dežele.

ŽENA V DOMU

KAJ NAJ VE GOSPODINJA O RIBAH IN NJIH PRIPRAVI

Imamo sladkovodne in morske ribe. Sladkovodne ribe so iz naših potokov, rek in jezer, morske pa iz morja. Najbolj zna-

ne sladkovodne ribe so: krap in ščuka. Kupujemo ribe žive ali že mrtve. Kakor za vsako meso, naj gospodinja tudi pri nakupu rib gleda na znane znake o njih pristnosti. Vse ribe morajo imeti trdno

meso, napeto kožo, ki se da lahko odločiti. oči morajo biti jasne, škrge rdeče in sluzaste. Najvažnejše za dober okus rib je, da jih čimprej lepo osnažimo in pripravimo za kuho, t. j. takoj, ko jih kupimo. Nikoli ne smemo ribe polagati v vodo, ker bi jim ta odvzela važna hranila. Odstraniti je treba škrge, droh, notranjo črno kožo in kožo ob hrbtenici. Potem jim odstranimo luske. Ko smo to opravili, jih umijemo z mrzlo vodo in odstranimo vso kri, ki bi se bila sesedla. Ako pa kupimo še živo ribo tedaj jo najlažje ubijemo z udarcem z leseno paličko na temenu glave. Da nam ne izmuzne iz rok, jo držimo s suho krpo. Potem odrežemo ribi glavo in ji prav tako odstranimo luske in droh, pri čemer moramo paziti, da ne pretrgamo žolča, ker bi bilo sicer vse ribje meso pokvarjeno. Kri vlovimo na krožnik in ji pridenemo par kapljic octa, da ne počrni. Rabimo jo pri pripravi ribje omake. Glavo uporabljamo prav tako pri pripravi omake. Za pripravo te omake in sploh ribe v njej moramo dobro paziti, da ne ostane v mesu niti najmanjša koščica. Kdaj je riba dovolj kuhana vemo, ako se hrbtina plavuta rada odloči. Prav rade se odločijo luske, če ribo pomočiš v gorko vodo. Kuhane ribe ohranimo dolgo zdrave, če jim pri kuhi dodamo sladkorne moke. Na 2 kg težko ribo 1 žlico in drugače sorazmerno. Da odstranimo ribam okus po vodi, dodenemo, ko se kuhajo, v snažno krpico košček lesenega oglja. Sladkovodne ribe (forele) dobe lepo modro barvo, če med kuhanjem prilivamo polagoma vinski kis.

Da morske ribe ne razpadajo je dobro, da pri solenju dodamo večjo množino, pa jo moramo potem, ko denemo kuhat, preplakniti z vodo. Prav dober pripomoček zato je tudi, če tedaj, ko začno vreti, prilivamo v kratkem času nekoliko mrzle vode. Da so ribe primerno slane, jih je treba najmanj en dan preje osoliti. Zelo dobro je, da pri solenju velikih ribjih kosov prereze odrgnemo z večjo množino soli, kanemo nekaj kapljic limonovega soka in pridenemo nekoliko zribane čebule. Tako pripravljena naj riba v lončeni skledi pokrita počiva dve do tri ure na mrzlem kraju.

Ribe, ki jih nameravamo peči je treba

po hrbtu nekoliko zarezati, do more vročina holje do sredine. Če kuhamo cele ribe, jih lahko denemo v mrzlo vodo. Razrezane pa moramo vedno pristaviti v vročo vodo, da ne izgube preveč soka. Zelo priporočajo, da kuhano ribo naglo polijemo z mrzlo vodo, ki meso razpusti.

Vse zmrznjene ali posušene ribe je treba par dni pred uporabo namakati, da se vlakna zmehčajo.

KAJ NAJ VE GOSPODINJA O ČAJU

Nedosegljiva je čast vsakega Japonca, da zna pripraviti med vsemi narodi najboljši čaj. Niti Rus, niti Anglež ga ne dosežeta, da o drugih niti ne govorimo. Resnica pa je, da je pripravljanje čaja za vsakega Japonca zelo važna stvar, dočim navadno naše gospodinje kuhajo čaj v največji naglici in zaradi tega ne pazijo ne na vodo, ne na množino in kakovost čaja. Vsekakor je čaj res dobra pijača samo tedaj, če je njegova količina pravilno preračunana in se pripravlja z največjo natančnostjo. Seveda je pri tem kakovost čaja merodajna. Na Kitajskem imajo več kot sto vrst čaja, ki se pa razvrste v dve glavni skupini: zeleni in črni čaj. Zeleni čaj pri nas sploh ne pride v prodajo, ker ima preveč razburljivih snovi v sebi. Pač pa imamo pri nas v prodaji črni čaj. Pa tudi ta ima različne stopnje kakovosti in seveda tudi cene.

Za kakovost čaja je merodajna žetev, spravlanje in prevoz. Trikrat, večkrat celo štirikrat je na Kitajskem čajna žetev. Prva v aprilu in maju ostane doma, druga žetev meseca julija je za izvoz in daje po našem razumevanju najboljši čaj, dočim so vse poznejše žetve slabe in manj vredne, ker imajo prve liste. V prejšnjih časih je prihajal kitajski in japonski čaj preko Rusije v naše kraje in ker ni bilo še železnih zvez, največ po karavanah. Čaj velikokrat ponarejajo. Da ostane čaju njegov pristihi arema, ga je treba pravilno shranjevati v dobro zaprtih posodah, daleč stran od dišečih stvari, najbolje v temnih in suhih prostorih. Najboljši so zato porcelanaste in pločevinaste posode, ki se zapirajo z vijakom. Zato je popolnoma nepravilno, da ga mnoge gospodinje shranjujejo kar v papirju. Prav tako je tudi nepravilno pripravljanje, kakor je pri nas

v navadi, da ga vremo in kuhamo, dočim je pravilno, da ga pustimo v vreli vodi, s katero ga polijemo samo eno do dve minuti. Priprava zahteva svežo valujočo vrelo vodo, ki mora takoj priti na ves čaj. Mnogo čaja računamo za vsako skodelico polno žličko, a ne s kupom. Čaj vržemo v naprej pogreto kanglico — da je naprej pogreta je velike važnosti — in nanj polijemo prav hitro vrelo vodo in dobro pokrijemo. Ta voda naj lističe samo razmehča in jo je treba zato prav hitro odliti. Tudi skodelice je treba prej ogreti. Dobrota čaja zahteva, da ga pripravljamo v porcelanastih posodah, vse kovinaste posode je treba zavreči. Prav tako tudi serviranje v kozarcih, kar nikdar ni tako dobro, kakor v čajni skodelici. S čajem večkrat zmešamo mleko ali smetano, kar pa ni priporočati, ker se napravi iz beljakovine in čajevе substance neka elastična masa v želecu, ki jo ta le težko prebavi. Večkrat vidimo porabo rdečega vina za dodatek, citronov sok in trohico ruma. To troje se najbolje vzame s pravim čajevim aroma.

KAKO NAJ GOSPODINJA PRIPRAVI ČAJNO MIZICO

Prt za čajevо mizico je najboljše bel. Zelo lepi so prti z vstavki in raznimi okraški. Pisane prte in prtiče vzamemo le, če pijemo čaj na vrtu ali na verandi. Tam pa je dobro in lepo, da je vse svetlo in pisano, kakor je vsa okolica. Posoda je čajna t. j. vrč, skodelice in krožniki in vse kar spada zraven v enakem slogu. Okras mize je kraju in času primeren. Umevno je, da na verandi in na vrtu ne bomo krasile mize z večjimi množinami cvetja, saj je vsa okolica taka, da nam nudi tega dovolj. Vzamemo največkrat drobne in male cvetove, ki jih postavimo v nizke vaze in gledamo, da harmonirajo s časom. Prav gotovo ne bo gospodinja za to priliko kupovala dragocenega cvetja, ampak z onim, ki ga ji nudi dom ali domači vrt, okrasila mizo, zlasti še, ako so taki čajni popoldnevi pogostnejši. Prav v tem slučaju pa jo sili prilika, da je kolikor se da različna v pripravah in okrasu mize in se pri tem seveda tudi največ nauči na okusu. Vedeti pa mora vedno, da na malih mizah ne gre dosti okrasov. Pri gladkih namiznih prtih je lepo, ako v polkrogih okraši prostor za

vsakega gosta in sicer zdaj v zimskem času najbolje s smrekovimi vejicami. K vsaki skodelici prav zdaj lahko postavi malo in plitvo vazico s telohom. Večkrat vidimo tudi, da je prav čajna miza okrašena s svilenimi trakovi v nežnih barvah, to pa le tedaj, ako manjka vsakršnega zelenja ali cvetja in označijo ti trakovi prostor za vsakega gosta. Prikladni so posebno za daljše mize, da jih položimo nanje v velikih kvadratih. Če nima soba, kjer pijemo čaj s svojimi gosti, dovolj svetlobe od glavne luči ali lestenca na stropu, tedaj postavimo tudi po mizi še majhne svetilke (elektrika), večkrat na verandi ali na vrtu pa svečo k vsakemu gostu. Umevno, da je miza poleg tega okrasa tudi že vsa pripravljena s srednjo dekoracijo, ki jo tvorijo nastavki z drobnim pecivom, sadjem in večkrat tudi že pladnji z obloženimi kruhki, steklenice z rumcem in posoda z narezano limono. Tako ima miza že temeljno dekoracijo in je potem drugi okras le okvir temu. Večkrat vidimo tudi ob koncu mize stajalo s papirnatimi prtíči, (servijetami), še pogosteje pa ga ima že vsak na svojem mestu ob priboru. Kot pijača je v tem slučaju samo čaj, ki se večkrat pripravlja kar v samovarju na mizi, ali pa se dónaša iz kuhinje v vrčih. Pripravo čaja in nalivanje v skodelice prevzame gospodinja ali domača hči. Večkrat vidimo tudi, da stoji na mizi posebna stekleničica s čajevim ekstratom, ki ga uporabljajo oni, ki si žele močnejšega čaja, t. j. navadno moški.

Umevno, da poleg teh drobnih dobrot, ki jih nudi čajeva miza, skrbi zlasti gospodinja za najboljše razpoloženje s primernim razgovorom, ki naj vsebuje vselej resnejše stvari kot pa obiranje odsotnih.

KUHARSKA UMETNOST NAŠIH NAROČNIC

Kuharsko umetnost v našem listu »Vigred« prav rada zasledujem. Pa sem se tudi jaz ojunčila in Vam napisala sledeča recepta iz ameriške kuhinje.

Kokoš z makaroni: Od kokoške peroti, glavo, vrat in kremplje vrži na mast, v kateri si prepražila 3 žlice zmlete čebule in dalje praži. Med tem pa zmelji 2 korenčka, 1 zelene, 2 korenini peteršilja, malo zelene

in rdeče kolerabe, želodček in jetra. In vse to prideni h kokoši in nadalje prazi nekoliko časa. Potem pa še prideni 3 pretlačene paradižnike ali primerno množino paradižnikove paštete. Vse to naj se sedaj kuha samo v soku te zelenjave kaki 2 uri.

Nazadnje skuhaj še špageti ali makarone; kuhane naloži na krožnik, polij z omako, okoli pa naloži kokoško.

Če imaš doma celo kokoš, lahko ostalo, ko si že porezala peroti, glavo in vrat spečeš. Če si povabila goste na večerjo ali kosilo, daj najprvo na mizo kokoško z makaroni in pa potem še pečeno kokoš s solato.

Prizeljec v mlečni omaki. (Za bolnike). Skuhaj prizeljce v slani vodi. Potem ga zmelji. Naredi mlečno prežganje, to je, da daš mesto vode mleko na prežgano moko. Stresi vanj zmleti prizeljce, pa še dolij toliko mleka, da ne bo pregosto.

Zraven pa daš lahko pražen ali pa samo v slani vodi kuhan riž.

Ta dva recepta se mi zdita po mojem okusu prav dobra, kakšen okus bodo imele druge naročnice, pa ne vem. Prosim g. urednica, če jih priključite v naš kot v »Vigredi«.

Vas iskreno pozdravlja Vaša vdana naročnica
Mozetič Milena.

NAŠE ZDRAVJE

Dr. J. Žitko:

Koža

Koža, ki pokriva naše telo in ga tako brani pred zunanjimi vplivi ima poleg te še druge prav tako važne naloge. V njej se nahajajo žleze lojnice in znojnice, živčna vlakna, krvne žile, lesni koreni, mišična vlakna, kožno barvilo pigment ter prožno in vezivno tkivo.

Žleze lojnice izločajo, kakor pove že njihovo ime, maščobo, ki napravi kožo voljno. Zdrav človek nima niti presuhe, niti premastne kože.

Če izločajo lojnice premalo maščobe, tedaj je koža suha, krhka; na licu se kaj rad napravi lišaj. V tem slučaju je dobro, da kožo večkrat namažemo z vazelinom, oljem ali pa z eno izmed neštetih kožnih krem. Lišaj na licu izgine najprej, če si lica nekaj časa ne umivamo z vodo in mi-

lom. Z maščobo izbrišemo iz lica pot in nesnago ali si pa takšen obraz umijemo z vodo, kateri smo dodali polovico mleka. Tudi razpokane roke moramo po možnosti obvarovati pred vodo. Namažemo jih z maščobo ali glicerinom, ki se pa sme namažati samo na vlažno kožo. Glicerin, namazan na suho kožo, razpokane in suhe kože ne ozdravi, temveč obstoječe stanje lahko le poslabša.

Če izločajo lojnice preveč maščobe, je koža mastna in se sveti. V mastni koži lica in hrbtu pa je navadno mnogo ogrcev, ki so večkrat podlaga za razvoj mozoljev. Je pa še mnogo drugih vzrokov, ki povzročajo mozolje. Tako predvsem zaprtje, dalje mesna in močno začinjena hrana, nesnažna, premalo umita koža. Pred perilom se pogosto pojavijo mozolji in kožni izpuščaji, ki pa navadno že v nekaj dneh izginejo. Uspešna borba proti zaprtju in obenem proti mozoljem je včasih že kozarec mrzle vode zjutraj na tešče, dalje navada na izločevanje blata dnevno ob isti uri, odtod dalje preko povečanega telesnega gibanja in telovadbe ter urejene prehrane, ki naj obstoja predvsem iz sadja, sočivja in je prosta vseh začimb, pa tja do raznovrstnih čistilnih čajev ter mnogoštevilnih odvajalnih sredstev. Dobro zdravilo proti mozoljem je tudi sonce, zlasti pa višinsko sonce, ki s svojimi zdravilnimi ultravijoličnimi žarki poveča odpornost kože in uničuje kužne kali, ki jih je v vsakem mozolju nebroj. Nikdar ne smemo mozoljev stiskati, ker obenem iztisnemo gnoj in kužne bakterije, ki so povzročile nastanek mozolja, dalje v kožno tkivo in krvne žile. Tako napravimo lahko iz majhnega večje ali pa veliko zlo. Neognojene ogrce lahko iztisnemo. Vendar je boljše, da napravimo preje parno kopel, ki kožo nekoliko razmehča in razširi poze v katerih so ogrci. Parno kopel lica napravimo tako, da držimo lice v oddaljenosti 15 cm nad posodo, v kateri je krop ali kamilčni čaj. Glavo in posodo obdamo z brisačo tako, da se vsa para dviga proti licu. To naj traja 5—6 minut, nakar lica izbrišemo in lahko iztisnemo nezagnojene ogrce iz kože.

Žleze znojnice izločajo pot v njem po telesu kvarne snovi, ki se tvorijo pri pre-

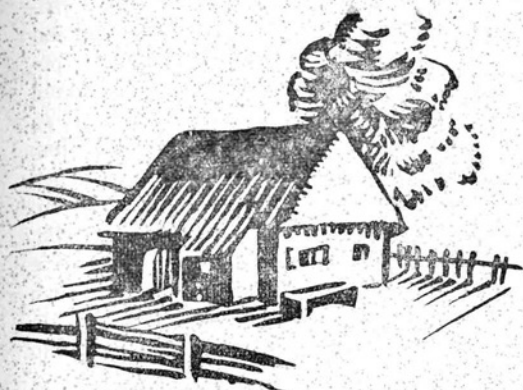
bavi in ki se izločajo iz telesa deloma potom ledvic, deloma jih izločajo žleze znojnice. Pot je jedka, več ali manj smrdeča tekočina, ki kožo razjeda, če se nahaja na njej dalj časa. Zato in da odstranimo nesnago in prah, ki se dnevno nabira na telesu, si moramo telo dnevno umivati z vodo in milom. Čista koža je potrebna tudi za pravilno poslovanje kožnih žlez. Pri umivanju se namreč odpro kožne pore in lojnice lahko zopet izločajo maščobo, znojnice pa za telo strupene snovi. Največ žlez znojnic imamo na podplatih, dlaneh, pod pazduho, na hrbtu in spolovilih; zato je treba zlasti ta mesta skrbno umivati vsak dan in tako odstranjevati iz njih smrdečo nesnago. Poleg tega imajo znojnice še drugo zelo važno nalogo: s potenjem regulirajo telesno toploto. Naša normalna telesna toplota se suče v mejah od 35,5 do 37° C. Čim je telesna toplota zvišana, jo skuša telo znižati s tem, da odda iz sebe tekočino — telo se poti. Zato nastopa znojenje v bolezni, kadar je zvišana telesna toplota, dalje pri napornejšem telesnem delu, ko se telo ogreje v soncu in toplejšem zraku.

Živčna vlakna in posebne čutilne priprave, katerih je največ na jagodici prstov, na dlaneh in podplatih, nam sporočajo, da smo se dotaknili mrzlega ali toplega predmeta, da je oni predmet mehak ali trd, da je gladek ali hrapav in vse to v tako finih odtentkih, da prav lahko ločimo n. pr. med toplim, toplejšim, vročim predmetom itd. Tako nas te nežne čutilne priprave in živčna vlakna opozarjajo pred nevarnostmi, ki od strani zunanjega sveta prete naši koži. Pri onih ljudeh, ki so vsled obolelega živčevja izgubili zmožnost zaznavanja zunanjega sveta potom tipa, pogosto opažamo opekline, ozeblino in raznovrstne rane. Opekline na koži so lažjega značaja, če je koža samo rdeča, otečena in močno skeli, težja opekline je, če se na koži napravijo poleg navadne opekline tudi mehurji, v najhujšem slučaju pa je koža na opečenih mestih oškodovana tudi v globljih plasteh. Pri opeklinah namažemo kožo z borovo vazelino ali s čistim oljem in obvežemo s čisto krpo, da opečeno mesto obvarujemo pred zrakom. Mehurje nabodemo z iglo, ki je prežgana v

plamenu, na mestu kjer se dotikajo kože, da odteče iz njih voda, v ostalem pa se ravnamo tako, kakor pri navadni opeklini.

V mrazu se skrčijo drobna mišična vlakna v koži, ki postane zato hrapava — kurja polt. Če deluje mraz dalj časa na telo, tedaj se krčijo tudi večje telesne mišice, in telo prične trepetati, zobje šklepetajo. Pri krčenju mišic se namreč tvori toplota, s katero se hoče telo obvarovati pred prevelikim ohlajenjem. Največ trpe vsled mraza koničasti deli telesa, kjer je majhen in slab krvotok, to so: roke, noge, zlasti prsti, nos in ušesa. Majhne krvne žile se vsled mraza razširijo: koža postane rdeča. Če vpliv mraza ne preneha kmalu, tedaj te male krvne žilice otrpnejo in ostanejo trajno razširjene — koža pa ostane na tem mestu trajno rdeča, oslABLJENA, boleča. To so ozeblino. Boj proti ozeblinam moramo pričeti že v zgodnjih jesenskih mesecih tako, da navadimo pereča mesta na naglo izpremembo med mrazom in toploto z mrzlimi in toplimi kopeljami, da se preskrbimo s toplimi, ohlopnimi, volnenimi rokavicami in nogavicami ter s prostornimi obvalom. Če pa so ozeblino že tu, tedaj se jih v tekoči zimi le težko znebimo. Šele v prvih pomladnih mesecih se pojavi močan srbež na ozebljih mestih kože, ki nam naznanja, da se je tu koža pričela zdraviti. Vendar ostane koža na ozebljih mestih trajno oslABLJENA in če v prihodnji jeseni in zimi ne ukrenemo vse potrebno, da se obvarujemo pred ozeblinami, se te kaj rade ponovno pojavijo na onih mestih, ki so obolela že v prejšnji zimi. Pozornost v jeseni je torej glavno zdravilo ozeblin. Poleg tega obstoja veliko število raznovrstnih mazil proti ozeblinam, ki so včasih dobra, navadno pa brezuspešna. Nekdo me je zagotavljal, da je ozdravil svoje roke, ki so bile močno ozeble in prsti že razpokani ter silno boleči, po navodilih nekega berača tako, da si je zvečer ovil roke s krpo namočeno v vinskem kislu, čez njo s suho krpo, preko tega pa je nataknil tople volnene nogavice. Po enem tednu so ozeblino izginile. Z zgoraj opisanim varovanjem pred ozeblinami v naslednji jeseni je dosegel trajno ozdravljenje. Poizkusite tudi ve! Morda se vam prav tako posreči.

Pod vplivom sončnih žarkov postane ko-

V skromni kmetski hiši

se je rodil velik in znamenit duhovnik, ki je hotel postati ne samo dušni pastir, temveč tudi zdravnik svojih župljanov. To je bil župnik Sebastian Kneipp.

V vsako zrnce je Stvarnik položil skrivno moč, da bi koristila ljudem.

In župnik Kneipp je iskal to moč v rastlinah in zrnih in njegovo prizadevanje je rodilo obilen blagoslov.

On je bil tisti, ki je človeštvu pripravil izvrstno pijačo iz domačega ječmena, pijačo, ki se še danes pripravlja natančno po navodilu župnika Kneippa in se zato imenuje:

Kneippova sladna kava.

**DOBIVA SE SAMO
V TAKIH PAKETIH**

za rdeča, t. j. krvotok v njej je živahnejši, živahnejše je tudi delovanje kožnih žlez. Znojnice izločajo več znoja, lojnice pa več maščobe. Ultravijolični del sončnih žarkov ima zdravilno moč: pod njihovim vplivom se hitreje zdravijo mozolji, rane in različna druga kožna obolenja. V gorah je zrak čistejši, prost je dima, prahu, megle, tako, da vplivajo sončni žarki tu neposredno na kožo in zato močnejše. Če je koža dalj časa izpostavljena vplivu sonca, nastane sončna opekline ali sončno vnetje kože. V tem slučaju ravnamo prav tako, kakor pri navadni opeklini kože.

(Dalje prihodnjič.)

PRIDNE ROKE — DOTA ZAME!

»Spet ta krojna priloga!« Kar slišim te, kako si vzkliknila ob pogledu nanjo. »Danes meni, jutri tebi,« naj ti bo v odgovor. Mar ne veš, da je v teh težkih časih toliko ženā in deklet, katerih denarnica ne prenese izdatkov za strokovnjaško delo?! In takim je v prvi vrsti namenjena naša krojna priloga.

Sicer bi ti pa prav nič ne škodilo, če bi si tudi ti, ljuba nezadovoljnica, enkrat pobliže ogledala to prilogo in se sprijaznila s šivanjem. Da si ga nevešča, tega ne verjamem. Bilo bi sramotno, da ne poznaš prav nič te umetnosti! Najbrž je premalo volje v tebi in — vsak začetek je težak. No, pa poizkusi enkrat, mnogo zabave boš imela s svojim izdelkom. In če je premalo denarja za novo obleko, preglej staro! Začudila se boš, koliko je tu nedostatkov. — Tu bi bilo treba novih modnih rokavov, tam nov ovratnik, to je treba zožiti, izboljšati itd. Preglej naše kroje, našla boš morda zaželeno. Če si pa tako srečna, da imaš vse v redu, — ali rabiš kak predpasnik? Teh ni nikoli dovolj. Iz ponošenih moških srajc ukrojiš lične čudeže... In če imaš oči na pravem mestu in nekaj potrpljenja, uspeh ne bo izostal. Veseli te bodo starši, vesel te bo mož, vesela boš ob pogledu na svoje otroke, ki si jih s svojimi spretnimi rokami lično oblekla.

Ker sem zaslutila v tvojem srcu iskrico smisla za delo, ti kar hitro izdam nekaj

»skrivnosti«. — Kako vzameš kraj s priloge? Za par dinarjev kupi v trgovini navaden svilen papir (4 pole za dinar), položi ga varčno na prilogo in s svinčnikom zariši obris kroja, ki ti ugaja. Glej pa vedno na skico kroja, da imaš na tvojem papirju zarisane tudi vse znake, ki so označeni na isti. Ko je vse zaznamovano in zapisano, izreži kraj, podaljšaj če treba, kolikor pač odgovarja tvoji velikosti. Vse tako pripravljene kroje položi praktično po blagu, da dobiš čim manj odrezkov in pripni z bucikami. To je včasih zamudno delo, posebno če je bolj pičlo blago, — a izplača se. Varčuj povsod! — Za šivo vedno dodaj, ko prirezuješ. — Pri vseh dvojno ležečih blagih je pregib močno viden, to je, da je tkanina preganjena v dve, enaki polovici. Pri popisu krojev igra pregib zelo važno vlogo. S tem pa ni vedno mišljen originalen pregib blaga, temveč po potrebi vsak pregib, označen pri kroju. Bilo bi namreč nepraktično in zapravljivost, če bi rezale vedno samo ob originalnem pregibu. — Pri prirezovanju je paziti tudi na to, kaka je lega niti, kje je ravna lega blaga (da se ne vleče), kar je na kroju vedno označeno s puščico. Pazi še posebno pri baržunu (žametu), da režeš vedno proti nitim, lega baržunu je od spodaj navzgor. — Z mehko pastelno kredo (ki jo dobiš v različnih barvah in je lahko zbrisljiva) ali s kolesčkom naredi obrise krojev na blago, vsa znamenja moraš že prej pretegniti s kredo na papirju na strani, ki leži na blagu, in z nohtom pazljivo odtisniti na blago. — Za volno in svilo se priporoča pikiranje z nitjo. Tik ob kroju, skozi dvojno blago, šivaj prednje vhode. Po vsakem pusti zgoraj zanko, nit torej ne smeš zategniti. Odstrani kraj, pa prav tako delaj pri ostalih zarisanih znakih, odšivkih itd. Nato previdno potegni oba dela blaga narazen in prereži niti čez pol. Na ta način dobiš obrise povsem enake na obeh delih. Glavna skrb, če kraj ustreza tvoji postavi, je s tem v kraju. — Sedaj združi vse dele glasom popisa z navadnimi vhodi, pomeri, če je treba kaj, popravi; potem pa se vsedi k stroju — in Bog ti daj srečo, da bi vse tako izpadlo, kot si želiš ti — in jaz s teboj.

Emi Oražem.

pašnikov: Simon in Jakob. Modri z Vzho-
da: Gašpar, Melhior, Baltazar. Cesarski
namestnik v Siriji: Publij Sulpicij Kviri-
nij. Kralj judovskih dežela: Herod Veliki.
Njegova ljubljenska: plesavka Tamara. Kra-
ljevi svetovalec: Agripa. Veliki knez in
duhovnik: Ana. Razlagalec pisma: modri
Sirah. Slepi Gluhec iz Herodovih ječ. Ob-
redni strežaj: Neri. Prva, druga, tretja,

četrti betlehemska mati. — V skupinah
nastopajo: Plesavke od modrega Nila. Kra-
ljevi telesni strežaji in stražarji. Kvirini-
jev častniški zbor. Veliki duhovniki. Pi-
smouki. Pastirji. Spremljevalci Modrih.
Dečki. Deklice. Prikazni nebeške vojske.

Igra se lahko uprizori na vsakem več-
jem odru in je pri vseh dosedanjih vprizo-
ritvah doživela najlepši uspeh.

**IZŠLE SO MOHORJEVE KNJIGE,
KATERIH OCENO PRINESEMO PRIHODNJIČ.**

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ← **LJUBLJANA**
zavarovalnica ↓ **Miklošičeva 19**

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt,
rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.
Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge Din 50,000.000

Oproščene vloge, prene-
šene na nov račun Din 60,000.000

Skupno stanje novih vlog Din 110,000.000

NOVE VLOGE VSAKI ČAS IZPLAČLJIVE

Obrestna mera do 5%

Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska

Izkušena gospodinja:

Mil sem poskusila dosti
Vendar do spoznanja sem
prišla,
Da najboljše vse lastnosti
Zlatorog terpentini ima.

